EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 23.5.2022.
COM(2022) 629 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Atjaunināta informācija par Grieķijas pastiprinātu uzraudzību — 2022. gada maijs

{SWD(2022) 700 final}

PAMATINFORMĀCIJA

Ekonomiskās norises un rīcībpolitikas Grieķijā tiek uzraudzītas Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ietvaros. Kopš 2018. gada un finansiālās palīdzības programmas beigām tām tiek piemērots arī pastiprinātas uzraudzības režīms saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 472/2013 ([1]) 2. un 3. pantu. Pastiprinātas uzraudzības īstenošana attiecībā uz Grieķiju ([2]) nozīmē, ka tika atzīts, ka Grieķijai jāturpina īstenot pasākumus, lai novērstu ekonomisko un finansiālo grūtību faktiskos vai potenciālos cēloņus, līdztekus īstenojot strukturālas reformas, kas sekmē spēcīgu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi.

Pastiprināta uzraudzība nodrošina vispusīgu satvaru, kas ļauj pārraudzīt ekonomikas norises un to, kā tiek īstenotas rīcībpolitikas, kas vajadzīgas pēc finansiālās palīdzības programmas noslēgšanas. Tā ļauj regulāri novērtēt jaunākās ekonomiskās un finanšu norises Grieķijā, kā arī pārraudzīt valsts parāda finansēšanas nosacījumus un atjaunināt parāda atmaksājamības analīzi.

Pastiprināta uzraudzība turklāt nodrošina satvaru novērtējumam par to, kā Grieķija pilda Eurogrupas sanāksmē 2018. gada 22. jūnijā pausto vispārējo apņemšanos turpināt un pabeigt reformas, kas noteiktas saskaņā ar finansiālās palīdzības programmām, un nodrošināt, ka tiek turpināts ievērot finansiālās palīdzības programmu ietvaros noteikto svarīgo reformu mērķus. Šajā kontekstā ir ticis pastiprināti uzraudzīts, kā tiek īstenotas īpašas saistības pabeigt galvenās strukturālās reformas, kas sāktas programmas ietvaros, šādās sešās pamatjomās līdz saskaņotajiem termiņiem, kas beidzas 2022. gada vidū: i) fiskālā politika un fiskālās jomas strukturālā politika, ii) sociālā labklājība, iii) finanšu stabilitāte, iv) darba un produktu tirgi, v) Grieķijas Aktīvu un līdzdalības korporācija un privatizācija un vi) valsts pārvaldes modernizācija ([3]).

Šis ir četrpadsmitais pastiprinātas uzraudzības ziņojums par Grieķiju. Ziņojuma pamatā ir konstatējumi, kas gūti 2022. gada 6. aprīļa apmeklējumā un regulārā dialogā ar Grieķijas iestādēm. Apmeklējumu vadīja Eiropas Komisija sadarbībā ar Eiropas Centrālo banku ([4]). Starptautiskais Valūtas fonds piedalījās tā pēcfinansējuma novērtējuma kontekstā, savukārt Eiropas Stabilitātes mehānisms piedalījās savas agrīnās brīdināšanas sistēmas ietvaros un atbilstoši 2018. gada 27. aprīļa Saprašanās memorandam par darba attiecībām starp Eiropas Komisiju un Eiropas Stabilitātes mehānismu. Šajā ziņojumā ir novērtēts, kā Grieķija ir

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 472/2013 (2013. gada 21. maijs) par to eurozonas dalībvalstu ekonomiskās un budžeta uzraudzības pastiprināšanu, kurās ir vai kurām draud nopietnas finanšu stabilitātes grūtības, OV L 140, 27.5.2013., 1. lpp.

([2]) Komisijas īstenošanas lēmums (ES) 2022/216 (2022. gada 15. februāris) par pastiprinātās uzraudzības pagarināšanu Grieķijā.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) ECB darbinieki piedalījās izvērtējuma apmeklējumā, ievērojot ECB pilnvaras, un tādējādi nodrošināja speciālās zināšanas par finanšu sektora rīcībpolitikām un makroekonomiski svarīgiem jautājumiem, piemēram, par galvenajiem fiskālajiem mērķrādītājiem, ilgtspēju un finansējuma vajadzībām. Pirms izvērtējuma apmeklējuma no 2022. gada 28. līdz 31. martam notika tehniskais apmeklējums.

īstenojusi savas Eurogrupai paustās saistības pabeigt reformas, kuru termiņš ir 2022. gada vidus.

Šis ziņojums var kalpot par pamatu, lai Eurogrupa izlemtu par nākamā no politikas atkarīgo parāda pasākumu kopuma izlaišanu 748 miljonu EUR vērtībā. Minētie pasākumi tika saskaņoti ar Eurogrupu 2018. gada 22. jūnijā un ietver tādu ienākumiem līdzvērtīgu summu nodošanu, kas izriet no Grieķijas valsts obligāciju turējumiem centrālajās bankās, Vērtspapīru tirgu programmas un Nolīguma par neto finanšu aktīviem ietvaros un atbrīvojumu attiecībā uz pieaugošu procentu starpību konkrētiem aizdevumiem, ko piešķir Eiropas Finanšu stabilitātes instruments. No politikas atkarīgo parāda pasākumu sestā daļa tika izlaista pēc Eurogrupas sanāksmes 2021. gada 6. decembrī.

Grieķijas paustās saistības Eurogrupas partneriem 2018. gada jūnijā, kas ir pamats papildu parāda atvieglojuma pasākumu izlaišanai, tika noteiktas laikposmam līdz 2022. gada vidum. Lēmumu par atlikušo parāda atvieglojuma pasākumu izlaišanu pieņems Eurogrupa. Ņemot vērā progresu saistību izpildē, parāda pasākumu galīgās daļas izlaišana varētu notikt 2022. gada beigās. Šajā ziņojumā ir arī izklāstītas īpašās saistības, kas varbūt par pamatu, lai Eurogrupa izlemtu par šīs parāda atvieglojuma pasākumu pēdējās daļas izlaišanu. Lai gan iestādes ir izpildījušas lielāko daļu savu saistību, daži elementi vēl nav pilnībā izpildīti. Tādējādi saistību uzskaitījums, kas kalpo par pamatu galīgajai izmaksai, sastāv no atlikušajiem veicamajiem pasākumiem. Uzskaitījums ir saskaņots ar Grieķijas iestādēm un ir atrodams šā ziņojuma pielikumā.

Lielākās politikas saistību daļas veiksmīgā izpilde un efektīvā reformu īstenošana ir uzlabojusi Grieķijas ekonomikas noturību un nostiprinājusi tās finanšu stabilitāti. Tas ir ievērojami samazinājis riskus, ka varētu notikt nelabvēlīga netieša ietekme uz citām dalībvalstīm eurozonā, tādējādi efektīvi pievēršoties stāvoklim, kas ir pastiprinātas uzraudzības piemērošanas pamatā. Iestādes joprojām ir apņēmušās īstenot reformas un izpildīt atlikušos elementus. Pamatojoties uz šiem apsvērumiem, Eiropas Komisija, iespējams, nepagarinās pastiprināto uzraudzību pēc tās termiņa beigām 2022. gada 20. augustā. Ja pastiprinātā uzraudzība netiek pagarināta, Grieķijas ekonomiskās, fiskālās un finanšu situācijas uzraudzība turpinās saistībā ar iedibināto pēcprogrammu uzraudzību ([5]) un Eiropas pusgadu. Būtiskākajām reformām un investīcijām tiks turpināts sekot līdzi arī saistībā ar Grieķijas Atveseļošanas un noturības plāna īstenošanu ([6]). To īpašo saistību uzraudzība, kuras kalpo par pamatu parāda pasākumu pēdējai daļai, tiks veikta pirmajā pēcprogrammas uzraudzības ziņojumā, ko plānots publicēt 2022. gada novembrī.

VISPĀRĒJS NOVĒRTĒJUMS

Pēc smagas lejupslīdes 2021. gadā atlabšana pēc pandēmijas 2022. gadā turpināsies nedaudz lēnākā tempā, jo to papildus pastāvošajai neskaidrībai saistībā ar pandēmiju

([5]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 472/2013 (2013. gada 21. maijs) par to eurozonas dalībvalstu ekonomiskās un budžeta uzraudzības pastiprināšanu, kurās ir vai kurām draud nopietnas finanšu stabilitātes grūtības, OV L 140, 27.5.2013., 1. lpp.

([6]) https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility/greeces-recovery-and-resilience-plan_en.

ietekmē augstākas enerģijas cenas un Krievijas militārās agresijas pret Ukrainu ekonomiskā ietekme. Saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi paredzams, ka izaugsme sasniegs 3,5 % 2022. gadā un 3,1 % 2023. gadā. Tiek prognozēts, ka investīcijas būs galvenais izaugsmi veicinošais faktors, taču ekonomiskās aktivitātes palielināšanos veicinās arī privātais patēriņš un neto eksports. Vispārējās valdības primārais deficīts, kam piemēro pastiprinātu uzraudzību, 2021. gadā sasniedza 5,5 % no IKP, kas ir par 2,1 procentpunktu mazāk nekā prognozēts pagājušā gada rudenī. Šo pozitīvo pārsteigumu ir nodrošinājusi galvenokārt ātrā ekonomikas atlabšana. Fiskālā politika 2022. gadā joprojām ir atbalstoša, jo daži ar pandēmiju saistītie ārkārtas un atbalsta pasākumi šogad vēl joprojām pastāv, un vienlaikus tika veikti pagaidu fiskālie pasākumi, lai mazinātu elektroenerģijas cenu pieauguma ietekmi 2022. gadā. Savā Stabilitātes programmā 2022. gadam valdība plāno 2023. gadā sasniegt primāro pārpalikumu 1,1 % no IKP un vēl vairāk samazināt augsto publiskā parāda attiecību pret IKP ([7]). Paredzams, ka lielākā daļa atbalsta pasākumu, kas saistīti ar elektroenerģijas cenu palielinājumu vai pandēmiju, tiks pakāpeniski izbeigti līdz 2023. gadam. Tajā pašā laikā valdība plāno atbalstīt izaugsmi, nosakot, ka pandēmijas laikā ieviestais solidaritātes nodokļa un sociālā nodrošinājuma iemaksu samazinājums kļūs pastāvīgs. Ekonomikas atlabšanas apstākļos bezdarba līmenis samazinājās līdz 14,7 % 2021. gadā no 17,6 % 2020. gadā un augstākā rādītāja 27,8 % 2013. gadā. Lai gan tas joprojām ir viens no augstākajiem rādītājiem ES, paredzams, ka 2023. gadā tas turpinās samazināties. Nākotnē paredzams, ka nodarbinātības izaugsme saglabāsies noturīga, ņemot vērā joprojām stabilo ekonomikas izaugsmi. Nabadzības riska rādītājs joprojām ir augsts (17,7 % 2020. gadā).

Kopumā šajā ziņojumā ir secināts, ka Grieķija ir veikusi nepieciešamās darbības, lai izpildītu tās īpašās saistības, neraugoties uz sarežģītajiem apstākļiem, ko radīja jaunu pandēmijas viļņu, kā arī Krievijas militārās agresijas pret Ukrainu ekonomiskā ietekme. Iestādes ir izpildījušas vairākas īpašas saistības publisko finanšu pārvaldības, īpašuma nodokļu, invaliditātes pabalstu, vides inspekciju un tiesiskuma jomā un vienojušās par Grieķijas Finanšu stabilitātes fonda pilnvarojuma pagarināšanu. Grieķija ir arī veikusi plašākas strukturālās reformas, tostarp publiskā iepirkuma reformu un Tieslietu statistikas departamenta izveidi Tieslietu ministrijā.

Grieķijas iestādes joprojām ir apņēmušās īstenot reformas un turpināt īstenošanas pasākumus, lai gūtu sekmes neizpildīto saistību izpildē. Eiropas iestādes atzinīgi novērtē iestāžu ciešo un konstruktīvo iesaistīšanos visās jomās un mudina tās turpināt aktīvu darbu un, ja nepieciešams, pastiprināt centienus visu saskaņoto reformu soļu izpildei laikus, lai 2022. gada beigās varētu pieņemt lēmumu par galīgo izmaksu, jo īpaši attiecībā uz reformām finanšu sektora politikas, primārās veselības aprūpes, kadastra, darba tiesību aktu kodifikācijas jomā un saskaņoto mērķu sasniegšanu nokavēto parādu dzēšanai.

Šīs iedaļas atlikušajā daļā ir sniegts kopsavilkums par progresu, kas panākts pastiprinātas uzraudzības ietvaros Grieķijas saistību sešās pamatjomās, ir novērtēti jaunākie sasniegumi pēdējā ceturkšņa laikā (“pašreizējais pārskata periods”) un izklāstīti atlikušie reformu soļi atbilstīgi esošajām saistībām.

([7]) https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2022_el_stability_programme_en.pdf.

Fiskālā un fiskāli strukturālā politika

Grieķija sasniedza savu **primārā pārpalikuma mērķrādītāju**, kas ir 3,5 % no IKP, 2018. un 2019. gadā. Pēc pandēmijas uzliesmojuma Eiropas Komisija 2020. gadā aktivizēja vispārējo izņēmuma klauzulu, kas ļauj īslaicīgi atkāpties no budžeta prasībām, tostarp Grieķijas fiskālajiem mērķiem, kam piemēro pastiprinātu uzraudzību, ar nosacījumu, ka tas neapdraud fiskālo ilgtspēju vidējā termiņā. Savā 2021. gada 3. marta paziņojumā ([8]) Komisija izklāstīja savu viedokli, proti, ka lēmums par vispārējās izņēmuma klauzulas deaktivizāciju vai turpmāku piemērošanu būtu jāpieņem kā vispārējs novērtējums par ekonomikas stāvokli, par vienu no galvenajiem kvantitatīvajiem kritērijiem nosakot ekonomiskās aktivitātes līmeni ES vai eurozonā salīdzinājumā ar pirmskrīzes līmeni (2019. gada beigām). Palielinātā nenoteiktība un spēcīgie ekonomikas perspektīvu pasliktināšanās riski saistībā ar karu Eiropā, vēl nepieredzētiem enerģijas cenu kāpumiem un pastāvīgiem piegādes ķēžu traucējumiem pamato Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas pagarināšanu, apverot 2023. gadu.

Attiecībā uz fiskālās struktūras reformām, kas veiktas pastiprinātas uzraudzības kontekstā, Grieķija ir uzlabojusi savu publisko finanšu pārvaldību, veicot **naudas uzraudzības un prognozēšanas reformu** savai Valsts kases grāmatvedības sistēmai, kā arī ir veikusi **Neatkarīgās publisko ieņēmumu iestādes** atalgojuma struktūras reformu, pieņemot īpašu algu sistēmu, lai tā varētu noturēt un piesaistīt augsta kalibra darbiniekus. Minētā īpašā algu sistēma papildina vienoto algu sistēmu, kas pieņemta atbilstīgi finansiālās palīdzības programmai, un to varētu izmantot par pamatu arī citas struktūras.

Pašreizējā pārskata periodā iestādes ir izpildījušas papildu saistības publisko finanšu pārvaldības un nodokļu politikas jomā.

- Publisko finanšu pārvaldības jomā iestādes ir pabeigušas darbu saistībā ar papildu uzlabojumiem funkcionālajā budžeta klasifikācijā (daļa no **kontu plāna reformas**). Šī reforma ļaus padziļināti analizēt publiskos izdevumus un tādējādi palīdzēs uzlabot ekonomiskās politikas struktūru.

- Iestādes ir arī beigušas īstenot vairāk nekā 200 **ieteikumu, ko sniedza Grieķijas Revīzijas palāta**, lai novērstu parādu uzkrāšanos, kā arī plašāku reformu, vienkāršojot fiskālās procedūras un paātrinot maksājumu ķēdi publiskajā sektorā.

- Iestādes ir pabeigušas ***ENFIA* īpašuma nodokļa** reformu. Ar reformu tiek piemērotas jaunas tirgum piesaistītas īpašuma nodokļa vērtības, paplašināta nodokļa bāze un uzlabots īpašuma nodokļa taisnīgums un ekonomiskā efektivitāte. Iestādes ir izdevušas pēcreformas nodokļa novērtējuma likumprojektus par 2022. gadu, un pirmās nodokļa iemaksas veikšana ir paredzama maijā.

([8]) Komisijas paziņojums Padomei "Apritējis gads kopš Covid-19 uzliesmojuma: fiskālās politikas atbildes pasākumi", Brisele, 3.3.2021., COM(2021) 105 *final*.

Iestādes ir apņēmušās **līdz 2022. gada oktobrim** veikt turpmāk izklāstītos pasākumus.

- Patlaban ir paredzams, ka nepensiju un pensiju **parādi** tiks dzēsti līdz 2022. gada augustam, tādējādi izpildot saistības. Pēc parādu dzēšanas tempa palēninājuma 2022. gada pirmajos mēnešos tas nozīmē kavēšanos par sešiem mēnešiem attiecībā uz nepensiju parādiem un par diviem mēnešiem attiecībā uz pensiju parādiem, salīdzinot ar plānu. Šo kavēšanos lielā mērā izraisīja nepārtrauktā pandēmija, enerģijas cenu kāpums, IT uzlabojumu lēnāka ieviešana, nekā plānots, un zemāka iepriekšējo pasākumu atdeve, nekā tika gaidīts. Iestādes ir ierosinājušas un jau daļēji īstenojušas papildu darbību kopumu dzēšanas procesa paātrināšanai. Darbības ietver pasākumus, kuru mērķis ir strukturāli uzlabot slimnīcu un sabiedrisko pakalpojumu uzņēmumu likviditāti, un mērķtiecīgas izmaiņas pensiju piešķiršanas procesā.

- **Nodokļu administrēšanas** jomā IT iekasēšanas sistēma sāks pilnībā darboties visos Neatkarīgās publisko ieņēmumu iestādes dienestos līdz 2022. gada septembrim, tādējādi izpildot saistības. Paredzams, ka šī sistēma nostiprinās minētās iestādes nodokļu iekasēšanas spēju. Četri no septiņiem moduļiem jau darbojas centrālajos nodokļu administrēšanas dienestos, un pārējiem trim jāsāk darboties līdz 2022. gada septembrim atbilstīgi saskaņotajam grafikam.

Sociālā labklājība

Pastiprinātas uzraudzības kontekstā Grieķija ir modernizējusi savu sociālās labklājības sistēmu, pabeidzot **Vienotā pensiju fonda** izveidi, visu triju **Sociālās solidaritātes ienākumu** / garantētā minimālā ienākuma shēmas pīlāru izvēršanu un jauna īstenošanas modeļa pieņemšanu attiecībā uz aktīvo darba tirgus politiku. Līdz šim ir bijis aptuveni 400 000 garantētā minimālā ienākuma saņēmēju, un tiek lēsts, ka nākamajos divos gados visi no viņiem būs saņēmuši individualizētu rīcības plānu. Pateicoties reformām un ekonomikas atlabšanai, nabadzības riskam pakļauto personu īpatsvars samazinājās no 20,2 % 2017. gadā līdz 17,7 % 2020. gadā, taču tas joprojām ir viens no lielākajiem ES. Grieķija arī pārskatīja **vietējam sabiedriskajam transportam piešķirto subsīdiju** sistēmu, izveidoja galveno struktūru, kas atbild par **centralizētu veselības pakalpojumu iepirkumu** (*EKAPY*), un panāca centralizētā iepirkuma 30 % īpatsvaru kopējos slimnīcu izdevumos.

Pašreizējā pārskata periodā iestādes ir izpildījušas vēl citas saistības invaliditātes novērtēšanas jomā un atbilstoši grafikam ir guvušas panākumus atgūstamo veselības aprūpes summu iekasēšanā.

- Iestādes pieņēma tiesību aktus, lai ieviestu jaunu **invaliditātes novērtēšanas** pieeju, pamatojoties uz medicīniskiem un ar funkcijām saistītiem kritērijiem. Šī jaunā pieeja ir ievērojams uzlabojums salīdzinājumā ar pašreizējo sistēmu, kur invaliditāte tiek novērtēta, pamatojoties uz tīri medicīniskiem izvērtējumiem. Proti, ar pieņemtajiem tiesību aktiem tiek izveidotas daudzdisciplīnu novērtēšanas komitejas, kuru sastāvā ir psihologi, arodārsti un sociālie darbinieki, kas piemēros Pasaules Veselības organizācijas ieteiktu metodiku pārbaudāmo personu funkcionalitātes aspektu novērtēšanai (dēvētu par *WHODAS 2.0*). Komitejas papildus iepriekšējiem medicīniskiem novērtējumiem izvērtēs ikdienas grūtības tādās jomās kā izzināšana, mobilitāte, socializācija, profesionālā dzīve, pašaprūpe u. c. Šī pieeja vispirms tiks

izmantota eksperimentālā kārtā 24 mēnešus, sākot no 2022. gada rudens, personīgās palīdzības pabalstu piešķiršanai 1000 personām ar invaliditāti.

- Ar veselības aprūpi saistīto **iekasējamo summu** (t. i., izdevumu, kas pārsniedz tiesību aktos noteikto ierobežojumu publiskajiem izdevumiem par zālēm un citiem veselības aprūpes pakalpojumiem un kas jāiekasē atpakaļ no zāļu piegādātājiem un veselības aprūpes sniedzējiem) iekasēšana norit atbilstoši grafikam attiecībā gan uz zālēm, gan citiem pakalpojumiem, un tas ir vērtējams atzinīgi.

Iestādes ir apņēmušās **līdz 2022. gada oktobrim** veikt turpmāk izklāstītos pasākumus.

- Pēc grozījumu pieņemšanas primārajos tiesību aktos par **primārās veselības aprūpes sistēmu** iestādes līdz 2022. gada jūnijam pieņems sekundāros tiesību aktus, kuros būs precizēti sistēmas galvenie elementi, tostarp stimuli pacientu reģistrācijai un ģimenes ārsta nosūtījumu izsniegšanai. Iestādes ir arī apņēmušās sākt pacientu reģistrāciju ar mērķi reģistrēt sistēmā 25 % no kopējā iedzīvotāju skaita līdz oktobra beigām un 50 % līdz 2022. gada beigām un pabeigt IT infrastruktūru reģistrācijai un vizītēm līdz jūnija beigām. Līdz jūlija beigām pašnodarbināto ģimenes ārstu reģistrācija sistēmā sasniegs līmeni, kas ļauj aptvert vismaz 85 % iedzīvotāju. Līdz oktobrim iestādes aktivizēs stimulu/pretstimulu shēmu reģistrācijai un ģimenes ārsta nosūtījumu izsniegšanai. Primārās veselības aprūpes sistēmas reforma ir viens no pamatkomponentiem finanšu palīdzības programmā, kuras virsmērķis ir uzlabot iedzīvotāju piekļuvi veselības aprūpes pakalpojumiem un stiprināt pārvaldību un efektivitāti. Iedzīvotāju reģistrācija un efektīva ģimenes ārsta nosūtījumu izsniegšanas sistēma ir galvenie noteicošie elementi, kas veicina šo mērķu sasniegšanu. Jaunajā satvarā šie galvenie elementi tiek īstenoti, izmantojot finansiālus stimulus. Šāda sistēma, ja to pilnībā īsteno, var palīdzēt sasniegt attiecīgos mērķus. Tajā pašā laikā tā rada problēmas nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi un sasniegt pilnīga iedzīvotāju aptvēruma mērķi, kas būs rūpīgi jāuzrauga.

- 2022. gada vidum izvirzītais mērķis panākt, ka **centralizētā iepirkuma** īpatsvars kopējos slimnīcu izdevumos ir 40 %, tiks sasniegts, tādējādi izpildot saistības. Iestādes tiek mudinātas ātri ķerties pie plānoto iepirkumu izsludināšanas, lai sasniegtu šo mērķi.

<u>Finanšu stabilitāte un tieslietu reformas</u>

Pēc izcila 2021. gada ieņēmumus nenesošo kredītu mazināšanas jomā galvenā uzmanība pamazām tiek pārvirzīta uz ieņēmumus nenesošā parāda pārstrukturēšanu dzīvotspējīgiem parādniekiem, kā arī uz banku rentabilitātes un kapitāla pozīcijas ilgtspējīgu uzlabošanu. Ieņēmumus nenesošo kredītu īpatsvars 2021. gada decembrī nekonsolidēti bija 12,8 %, ievērojami samazinoties no 30,1 % 2020. gada beigās un 40,6 % 2019. gada beigās. Izmantojot vērtspapīrošanu atbilstīgi aktīvu aizsardzības shēmai *Hercules,* divas no četrām sistēmiskajām bankām 2021. gada beigās ir reģistrējušas ieņēmumus nenesošo kredītu īpatsvaru, kas rakstāms ar vienu ciparu, savukārt ir paredzams, ka pārējās divas bankas to pašu mērķi sasniegs, vēlākais, līdz 2022. gada beigām. Tomēr ieņēmumus nenesošo kredītu īpatsvars Grieķijā joprojām ir vislielākais eurozonā. Turklāt jaunu

ieņēmumus nenesošu kredītu ierobežotais neto ieplūdums ([9]) ir turpinājies 2021. gada ceturtajā ceturksnī, un tas būs cieši jāuzrauga, jo joprojām pastāv riski banku aktīvu kvalitātei. Turklāt ieņēmumus nenesošā parāda veiksmīgais noregulējums arvien vairāk ir atkarīgs no parādus apkalpojošām sabiedrībām, kas atbild par vērtspapīrotu un pārdotu kredītu apkalpošanu. Lai gan banku bilanču attīrīšana turpināja mazināt banku kapitāla rezerves un rentabilitāti, prognoze 2022. gadam ir daudzsološa, pateicoties samazinātām uzkrājumu veidošanas vajadzībām un iekšējā kapitāla radīšanai, uzlabojot pamata rentabilitāti. Tomēr banku kapitāla pozīcija joprojām ir viena no zemākajām eurozonā, un tās kvalitāte joprojām rada bažas, jo tajā ir augsts un arvien pieaugošs atlikto nodokļu kredītu īpatsvars. Palielinātā nenoteiktība par ekonomikas perspektīvām pēc Krievijas agresijas pret Ukrainu varētu veicināt kredīta pieauguma turpināšanos.

Attiecībā uz finanšu sektora reformām, kas veiktas pastiprinātas uzraudzības kontekstā, Grieķija pilnībā atcēla **kapitāla kontroles**, kas tika noteiktas finansiālās palīdzības programmas laikā, veica apjomīgu **maksātnespējas regulējuma** reformu, t. sk. **ārpustiesas pārstrukturēšanas** shēmu, un nodrošinot **finansiālu apmācību tiesnešiem** šo reformu īstenošanā, vienlaikus nupat kā sākot ieviest pārdošanas un saņemšanas atpakaļ nomā struktūru. Grieķijas Finanšu stabilitātes fonds izstrādāja **izejas stratēģiju** sistēmiskajās bankās piederošo kapitāla daļu pārdošanai, un Grieķija apstiprināja **tās Atlases komisijas pilnvaru saskaņošanu** ar fonda pilnvarām.

Pašreizējā pārskata periodā ir panākts progress saskaņoto darbību īstenošanā finanšu sektorā, taču joprojām ir problēmas, jo īpaši attiecībā uz uzkrāto mājsaimniecību maksātnespējas lietu izskatīšanu un pieprasītajām valsts garantijām. Iestādes ir izpildījušas saistības attiecībā uz Grieķijas Finanšu stabilitātes fondu un izsludinājušas konkursu par integrētu lietu pārvaldības sistēmu tiesām.

- Platformas **jaunajā maksātnespējas regulējumā** pakāpeniski sniedz rezultātus, jo īpaši attiecībā uz ārpustiesas noregulējumu, un pastāvīgi tiek attīstīti turpmāki uzlabojumi.

- Augšupejošā tendence jaunu izskatīšanas datumu piešķiršanā izskatīšanā esošajām **mājsaimniecību maksātnespējas lietām** ir saglabājusies, bet galīgo tiesas lēmumu skaits ir ierobežots.

- Līdzīgi arī **izsoļu rīkošana** uzņem intensitāti, un arvien lielāku daļu aktīvu, kas tiek nodoti ar veiksmīgi noslēgtu izsoļu starpniecību, iegūst struktūras, kas nav bankas vai parādus apkalpojošās sabiedrības.

- Neraugoties uz dažiem uzlabojumiem, grafiks **pieprasīto valsts garantiju uzkrājuma** nokārtošanai ir grozīts, lai atspoguļotu uzkrātos trūkumus pieprasīto garantiju izmaksā un neparedzētās juridiskās izmaiņas, kas liedz apmaksāt noteiktus prasījumus. Iestādes novērtē iespējamos risinājumus, kā ierobežot izrietošos

([9]) Jēdziens "neto ieplūdums" attiecas uz starpību starp jaunu ieņēmumus nenesošu kredītu apjomu un to iepriekš radīto ieņēmumus nenesošo kredītu apjomu, kuri ir atveseļoti vai kuru nodrošinājums ir likvidēts noteiktā laika periodā. Ieņēmumus nenesošo kredītu kopējais krājums var samazināties, pat ja neto ieplūdums ir pozitīvs, piemēram, ja daži ieņēmumus nenesoši kredīti tiek izņemti no krājuma vērtspapīrošanas darījumu vai tiešās pārdošanas dēļ.

kavējumus šādu prasījumu apmaksā, un joprojām ir apņēmušās nemainīt termiņu visu maksājumu izpildei, t. i., līdz 2024. gada otrajam ceturksnim. Paredzams, ka jaunā Kodeksa par tiesu sistēmas organizāciju un tiesnešu statusu pieņemšana veicinās uzkrāto lietu ātrāku nokārtošanu, kā arī nodrošinās jaunā maksātnespējas regulējuma netraucētu darbību.

- Paredzams, ka koncesionārais process **pārdošanas un saņemšanas atpakaļ nomā struktūras** izveidei tiks sākts maijā, un tiek ieviesta pagaidu atbalsta shēma neaizsargātiem parādniekiem, lai nodrošinātu netraucētu pāreju periodā, kas vajadzīgs, līdz jaunā struktūru sāk darbību, un kas, kā paredzams, nepārsniegs 15 mēnešus.

- Iestādes ir vienojušās ar Eiropas iestādēm par **Grieķijas Finanšu stabilitātes fonda** reformu. Paredzams, ka attiecīgie tiesību akti tiks pieņemti drīz. Fonda darbības ilgums ir pagarināts līdz 2025. gadam beigām, lai fonds varētu izpildīt savu divkāršo mērķi, proti, efektīvi atsavināt savus aktīvus, vienlaikus arī sniedzot ieguldījumu Grieķijas banku sistēmas stabilitātē. Ar reformu tiek racionalizēta fonda pārvaldības struktūra un izklāstīts principu kopums, kas noteiks tā atsavināšanas stratēģiju. Arī fonda īpašās tiesības ir racionalizētas.

- Iestādes ir izsludinājušas iepirkumu par **integrēto lietu pārvaldības sistēmu** civillietām un krimināllietām (*OSDDY-PP*). Paredzams, ka līguma slēgšanas tiesības tiks piešķirtas līdz 2022. gada beigām, un līgums tiks īstenots nākamajos 36 mēnešos.

Iestādes ir apņēmušās **līdz 2022. gada oktobrim** veikt turpmāk izklāstītos pasākumus.

- Sistēmas izveide **e-pieteikumu iesniegšanai administratīvajās tiesās** tiks pilnībā pabeigta, un iestādes ir apņēmušās to panākt līdz 2022. gada jūnija beigām, tādējādi izpildot saistības. Ir noticis progress īstenošanā, un platforma, kas ļauj iesniegt sākotnējos pieteikumus, memorandus un procesuālos dokumentu saistībā ar notiekošām procedūrām, ir gatava un sāks pilnībā darboties 2022. gada jūnijā. Funkciju paplašināšana ir sākta izmēģinājuma posmā, divus mēnešus vēlāk, nekā iepriekš paredzēts, līgumslēdzēja kavējumu dēļ.

- Iestādes ir apņēmušās spert vairākus konkrētus soļus atbilstīgi **saskaņotajām darbībām finanšu sektorā**, jo īpaši attiecībā uz uzkrāto mājsaimniecību maksātnespējas lietu un valsts garantiju lietu nokārtošanu.

Iestādes arī iesniegs Parlamentā plašāku reformu tieslietu jomā, proti, jaunu **Kodeksu par tiesu sistēmas organizāciju un tiesnešu statusu**. Ar kodeksu tiks ieviesti vairāki uzlabojumi attiecībā uz tiesu pienākumu izpildi, tiesnešu profesionālo novērtējumu un paaugstināšanu amatā, viņu disciplināro satvaru, kā arī pasākumi tiesvedības efektivitātes un lietderības uzlabošanai. Kodekss tika iesniegts Juridisko un parlamentāro lietu ģenerālsekretariātam 2022. gada 13. maijā, un to ir paredzēts iesniegt Parlamentam līdz maija beigām. Tas stāsies spēkā tūlīt pēc tam, izņemot noteikumus par tiesnešu izvērtēšanu, kas stāsies spēkā jaunā tiesas gada sākumā. Turklāt iestādes līdz maija beigām pieņems galīgo sekundāro tiesību aktu, lai varētu sākt darboties Tieslietu statistikas (*JustStat*) departaments, kuram uzticēta tiesisko datu vākšana, apkopošana, apstrāde un publicēšana no tiesām un prokuratūrām

Grieķijā; paredzams, ka minētais departaments pastāvīgi nodrošinās un uzlabos tieslietu statistikas kvalitāti.

Darba un produktu tirgus

Attiecībā uz darba un produktu tirgus reformām, kas veiktas pastiprinātas uzraudzības kontekstā, Grieķija pabeidza rīcības plāna par **nedeklarētu darbu** īstenošanu, 2019. gada februārī un 2022. gada janvārī atjaunināja minimālo algu saskaņā ar procedūru, kas paredzēta Likumā 4172/13, pārskatīja **pasliktinātos apstākļos veicamā darba klasifikāciju**, vienkāršoja **investīciju licencēšanas procedūras** saskaņotās nozarēs, tostarp transporta, izglītības, tūrisma, sociālās labklājības un akvakultūras nozarē, un piešķīra līguma slēgšanas tiesības attiecīgās **informācijas sistēmas** izvēršanai. Enerģētikas nozarē Grieķija ieviesa **mērķa modeli** elektroenerģijas tirgum un vienojās par **pretmonopola aizsardzības līdzekli**, kas ļaus Grieķijas valstij piederošā vēsturiskā elektroenerģijas uzņēmuma *Public Power Corporation* konkurentiem iepirkt vairāk elektroenerģijas ilgākā termiņā, tādējādi tuvojoties ilgstošas pretmonopola lietas noslēgumam.

Pašreizējā pārskata periodā iestādes ir pārskatījušas minimālo algu un izpildījušas vēl citas saistības inspekciju jomā ekonomisko darbību un produktu tirgu uzraudzībai.

- Reaģējot uz augsto inflāciju, iestādes 2022. gada 1. maijā pēc iedibinātā un vienlaikus pasteidzinātā un saīsinātā apspriežu procesa ieviesa **minimālās algas palielinājumu**, kas ir jau otrais palielinājums 2022. gadā. Minimālā alga 2022. gada 1. maijā tika palielināta par 7,5 % ([10]). Šis palielinājums seko mērenam palielinājumam par 2 %, kas īstenots 2022. gada 1. janvārī pēc minimālās algas iesaldēšanas uz trim gadiem. Iestādes ievēroja darbības, kas noteiktas grozītajā Likumā 4172/13 minimālās algas noteikšanai. Apspriežu procesā dažādie sociālie partneri, pētniecības institūti un citi ieguldījuma sniedzēji ieteica mērenus līdz ievērojamākus palielinājumus, lai mazinātu pirktspējas zudumu augstās inflācijas dēļ un aizsargātu darba ņēmējus ar zemiem ienākumiem, ņemot vērā, ka gandrīz 28 % darba ņēmēju valstī saņem minimālo algu. Iestādes lēš, ka reālais algu pieaugums 2022. gadā nepārsniegs produktivitātes pieaugumu; faktiski tās paredz, ka reālais darba ņēmēju atalgojums uz vienu iedzīvotāju ekonomikā kopumā 2022. gadā ievērojami samazināsies, neraugoties uz minimālās algas palielinājumu. Šīs aplēses lielos vilcienos atbilst Komisijas 2022. gada pavasara prognozei, kas tomēr paredz minimālās algas lielāku ietekmi uz algu pieaugumu kopumā, arī paredzot, ka reālais darba ņēmēju atalgojums uz vienu iedzīvotāju samazināsies. Konkurētspēja, to mērot pēc darbaspēka vienības izmaksām ([11]), pirms pandēmijas bija uzlabojusies, lielā mērā algu samazinājuma dēļ, un to arvien vairāk veicināja produktivitātes pieaugums. Darbaspēka produktivitāte ([12]) 2021. gadā pieauga par 7,8 %, un paredzams, ka 2022. un 2023. gadā tās pieauguma līmenis sasniegs 2,0 %. Ņemot to vērā apvienojumā ar paredzamo minimālās algas palielinājuma ietekmi uz algu kopējo pieaugumu, sagaidāms, ka Grieķijas darbaspēka vienības izmaksas tajā pašā periodā nedaudz

([10]) Minimālās algas līmenis palielinājās no 663 EUR 2022. gada 1. janvārī līdz 713 EUR 2022. gada 1. maijā, to rēķinot par 14 mēnešiem, vai līdz 831,8 EUR, rēķinot par 12 mēnešiem.

([11]) Vienības darbaspēka izmaksas (VDI) definē kā nominālā atalgojuma uz vienu darbinieku attiecību pret reālo IKP uz vienu nodarbināto personu.

([12]) Produktivitāti definē kā iekšzemes kopproduktu uz vienu nodarbināto personu.

samazināsies, bet mazāk nekā ES kopumā. Tomēr Grieķijas eksporta bāze joprojām ir vērsta uz produktiem, kuru tehnoloģiskās izsmalcinātības līmenis ir zems, un par spīti nesenajiem uzlabojumiem eksporta pret IKP attiecība ir zema ([13]).

- Iestādes veica **pārbaužu regulējuma** reformu, pieņemot pēdējo atlikušo sekundāro tiesību aktu vides aizsardzības jomā. Minētais tiesību akts ļauj aktivizēt izpildes pārvaldības modeli — sistēmu, kas palīdz inspektoriem pieņemt izpildes lēmumus atbilstīgi iepriekš noteiktiem kritērijiem un veicina saskaņotu pieeju izpildes sistēmas piemērošanā.

Iestādes ir apņēmušās **līdz 2022. gada oktobrim** veikt turpmāk izklāstītos pasākumus.

- Pabeigt **darba tiesību aktu juridisko kodifikāciju**. Lai gan kodifikācijas process ir sācies, termiņš konsolidēto tekstu pieņemšanai, ar ko tiks izpildītas šīs saistības, tika atlikts līdz 2022. gada oktobrim, ņemot vērā neseno ievērojamo Valsts nodarbinātības dienesta reformu, kas bija jāiekļauj kodifikācijas procesā. Kodificēto tiesību aktu projekti tiks publiskoti līdz jūnijam.

- Attiecībā uz kadastra reformu — kadastrālā kartēšana turpināja noritēt pēc plāna pēdējā ceturksnī, un 65 % no kopējām īpašuma tiesībām darbosies vai tiks publiski paziņotas līdz 2022. gada septembra beigām. Meža karšu ratifikācija ir vēl vairāk aizkavējusies, un tas varētu vēl vairāk paildzināt termiņu kadastra pabeigšanai. Kavējuma iemesls ir nesenie tiesību aktu grozījumi, ar kuriem "meža" statuss, t. i., valsts īpašumtiesību prezumpcija, tika atcelts aptuveni 5 % valsts teritorijas. Lai gan ar šo grozījumu tiek atrisinātas dažas ilgstoši pastāvējušas problēmas, būs jāpārskata spēkā esošie līgumi par kadastrālo kartēšanu, un tas pakļaus kadastrālo reformu jaunu juridisku izaicinājumu riskam. Termiņš 95 % meža karšu ratifikācijai ir atlikts par diviem mēnešiem līdz 2022. gada septembrim, lai atspoguļotu jauno situāciju. Lai izvairītos no turpmākiem kavējumiem meža karšu ratificēšanas un kadastrālās kartēšanas pabeigšanā, iestādes ir vienojušās pieņemt tiesību normu, kas ļaus atsaukt valsts īpašumtiesības uz iepriekš minētajiem 5 % Grieķijas sauszemes teritorijas. Jauno Grieķijas kadastra biroju izveides temps ir palēninājies vadības darbinieku trūkuma dēļ, bet viņu pieņemšanas darbā process notiek. Iestādes tiek mudinātas ievērot pārskatīto laika grafiku un pabeigt visu reformu līdz 2022. gada decembrim.

Attiecībā uz plašākām reformām, kas īstenotas šajā pārskata periodā, iestādes pieņēma galīgo sekundāro tiesību aktu, kas ir kritiski svarīgs **publiskā iepirkuma tiesību aktu** īstenošanai. Minētais tiesību akts attiecas uz tāda jauna tiesību subjekta izveidi, kurš izstrādās un uzturēs jaunu integrētu sistēmu tehniskajām specifikācijām un tehnisko darbu izmaksu noteikšanai. Iestādes ir arī sagatavojušas un Ministru padomē apstiprinājušas **augstākās izglītības likumprojektu**. Likums paredz modernizēt un uzlabot augstākās izglītības iestāžu organizatorisko un izglītības autonomiju, elastīgumu un efektivitāti un decentralizēt un racionalizēt to pārvaldību. Paredzams, ka likumprojekts tiks iesniegts Parlamentā 2022. gada jūnijā.

([13]) Sīkāku analīzi par Grieķijas eksporta sniegumu sk. arī Komisijas 2022. gada padziļinātajā pārskatā par Grieķiju.

Grieķijas Aktīvu un līdzdalības korporācija un privatizācija

Pastiprinātas uzraudzības kontekstā Grieķijas Aktīvu un līdzdalības korporācija **2018. un 2022. gadā** pieņēma savus pirmos divus **stratēģiskos plānus**, īstenoja virkni **pārvaldības reformu** attiecībā uz tās portfelī esošajiem valstij piederošiem uzņēmumiem un noslēdza plašus **valdes pārskatīšanas un iecelšanas ciklus šajos uzņēmumos**, uzsāka **aprites intervences pasākumus** galvenajos valstij piederošajos uzņēmumos (lai gan nekustamā īpašuma pārvaldība joprojām ir kritisks aspekts, kam jāpievērš uzmanība) un sāka nodrošināt **dividenžu ieņēmumu plūsmas**. Grieķijas Republikas Aktīvu attīstības fonds pabeidza vairākus privatizācijas darījumus, tostarp ***Hellinikon*** darījumu, **Atēnu Starptautiskās lidostas koncesijas līguma** pagarināšanu, dabasgāzes pārvades sistēmu operatora ***DESFA*** 66 % pārdošanu un ***Marina of Alimos*** **koncesiju**, privatizācijas ieņēmumiem sasniedzot 2,4 miljardus EUR.

Pašreizējā pārskata periodā Grieķijas Aktīvu un līdzdalības korporācija ir sākusi īstenot savu 2022. gada janvārī apstiprināto stratēģisko plānu, ietverot valdes atjaunošanu tās portfelī ietilpstošajos uzņēmumos, bet dažas no darbībām ir zaudējušas tempu, jo pastāv nenoteiktība par korporācijas dividenžu ieņēmumu plūsmu. Koordinācijas mehānisma īstenošana ir turpinājusies, izdodot sekundāros tiesību aktus, kas nepieciešami, lai īstenotu izpildes līgumu ar Atēnu Pilsētu transporta organizāciju (*OASA*), un veicot turpmākas darbības, lai atjauninātu saistību paziņojumus, kuros izklāstīti galvenie izpildes rādītāji attiecībā uz valstij piederošajiem uzņēmumiem korporācijas portfelī. Privatizācijas jomā ir turpinājusies **Aktīvu attīstības plāna īstenošana**, un ir pieņemts atjauninātais plāns, nosakot turpmākos soļus attiecībā uz tajā iekļautajiem darījumiem.

Iestādes ir apņēmušās līdz **2022. gada oktobrim** veikt šādus pasākumus attiecībā uz publisko aktīvu pārvaldību un korporāciju:

- pieņemt tiesību aktus **valstij piederošo uzņēmumu institucionālā satvara modernizācijai**, ieskaitot uzņēmumu neatkarīgo komercdarbību uzņēmumu portfelī. Paredzams, ka pēc tiesību aktu projektu iesniegšanas Parlamentā reforma tiks pieņemta līdz jūnijam. Paredzams, ka šī būs ievērojama reforma, kas stiprinās valstij piederošo uzņēmumu pārvaldību;

- izklāstīt visaptverošu stratēģiju attiecībā uz **Valsts nekustamo īpašumu uzņēmumu**, lai panāktu plašu ieguvumu visam nekustamā īpašuma portfelim. Korporācija paredz, ka tas būs gatavs līdz 2022. gada maija beigām;

- sākt detalizētu priekšizpēti par **Olimpisko atlētikas centru (*OAKA*)**, paredzot tā turpmāku nodošanu Grieķijas Aktīvu un līdzdalības korporācijai. Iestādes paredz, ka tas tiks izdarīts līdz 2022. gada jūnijam;

- pabeigt to **atbilstīgo nekustamā īpašuma aktīvu nodošanu**, kuri iekļauti Valsts nekustamo īpašumu uzņēmuma 2018. gada paketē.

Konkrēti attiecībā uz privatizācijas darījumiem Aktīvu attīstības plāna ietvaros iestādes aktīvi centīsies panākt progresu turpmāk norādītajās jomās.

- Grieķijas Republikas Aktīvu attīstības fonds (*TAIPED*) ir gandrīz pabeidzis **Valsts gāzes korporācijas (*DEPA*)** infrastruktūras privatizāciju — šo infrastruktūru ir paredzēts veiksmīgi privatizēt par ievērojamu finanšu piedāvājumu 733 miljonu EUR apmērā (attiecībā uz 65 % fonda akciju tas atbilst 476 miljoniem EUR). Šis privatizācijas darījums ir ļoti svarīgs, jo ir paredzams, ka pircējs — Itālijas uzņēmums — sniegs ieguldījumu valsts gāzes sadales tīkla uzlabošanā un paplašināšanā.

- Neraugoties uz zināmu progresu, darbi būvniecības pabeigšanai un tuneļu licencēšana *Egnatia* automaģistrālē aizkavējas, un pastāv risks, ka automaģistrāle nebūs gatava, lai to nodotu izvēlētajam koncesionāram līdz 2022. gada beigām, kā sākotnēji plānots. Tas varētu novest pie tā, ka valstij ir jāmaksā koncesionāram kompensācijas, koncesionāram uzņemoties būvniecības un licencēšanas darbus un saistītās izmaksas. Koncesijas vērtība ir tiešs maksājums gandrīz 1,5 miljardu EUR apmērā papildus regulārajiem gada maksājumiem, ko veic koncesionārs.

- Notiekošais iepirkuma process par **pazemes dabasgāzes krātuves koncesiju Dienvidkavalā**, kas ir īpaši svarīgs, ņemot vērā energoapgādes drošības uzlabošanu, var virzīties uz priekšu tikai tad, kad Enerģētikas regulatīvā iestāde būs pieņēmusi lēmumu par tā tarifu noteikšanas satvaru. Šā lēmuma pieņemšana ir iekavēta, un tagad ir paredzams, ka lēmums tiks pieņemts līdz 2022. gada maija beigām.

- Citi notiekošie darījumi, jo īpaši tie, kas attiecas uz **reģionālajām ostām** un "**Gournes Heraklion**" (Krētā izvietotās bijušās Amerikas militārās bāzes daļas attīstīšana), norit labi. Iestādes turpinās Aktīvu attīstības plāna īstenošanu.

Valsts pārvalde

Pastiprinātas uzraudzības kontekstā iestādes pabeidza **pastāvīgo sekretāru** un visu **ģenerāldirektoru** iecelšanu, kas ir daļa no centieniem, lai depolitizētu valsts pārvaldi, paredzētos **mobilitātes un veiktspējas novērtējumu** ciklus un **integrētās Cilvēkresursu pārvaldības sistēmas** pamatelementus, proti, digitālās organizatoriskās kartes un amata aprakstus, attiecībā uz valsts pārvaldi. Nolūkā veicināt juridisko noteiktību un piekļuvi tiesām, veicot tiesisko kodifikāciju, iestādes ir piešķīrušas līguma slēgšanas tiesības, ar ko ir paredzēts ieviest **valsts kodifikācijas vārteju** līdz 2024. gadam. Ir arī pabeigta valsts **korupcijas apkarošanas plāna** 2018.–2021. gadam īstenošana.

Pašreizējā pārskata periodā iestādes izpildīja vēl citas saistības korupcijas apkarošanas jomā.

- Iestādes ir ieviesušas ievērojamus pasākumus, lai īstenotu atlikušos trīs ieteikumus no **Pretkorupcijas starpvalstu grupas** (*GRECO*) ceturtās izvērtēšanas kārtas. Daudzi no pasākumiem tik ieviesti, pieņemot Kodeksu par tiesu iestāžu organizāciju un tiesnešu statusu, kas tika iesniegts Juridisko un parlamentāro lietu ģenerālsekretariātam 13. maijā un ko ir paredzēts iesniegt Parlamentam līdz 2022. gada maija beigām. *GRECO* veiks ieteikumu formālu atkārtotu novērtējumu savā 2023. gada ziņojumā.

Attiecībā uz plašākām reformām, kas īstenotas šajā pārskata periodā, iestādes ir panākušas progresu, lai stiprinātu kontroli pār valsts amatpersonu pieņemšanu darbā un algām. Pirmkārt, ir sagatavots vajadzību novērtējums attiecībā uz pastāvīgajiem un pagaidu pedagogiem, un ir paredzams, ka tas tiks pabeigts līdz 2022. gada maija beigām, kad to būs pārskatījusi Izglītības un reliģijas lietu ministrija. Paredzams, ka tas uzlabos šādu amata vietu prognozējamību, kas iepriekš bija izraisījis lielus pagaidu amata vietu skaita palielinājumus, šīs amata vietas bieži pārveidojot par pastāvīgajām amata vietām. Otrkārt, iestādes sagatavoja tiesību aktu grozījumus, lai novērstu vairākas novērotas atkāpes no vienotās algu sistēmas, un tos ir paredzēts pieņemt līdz 2022. gada maija beigām. Tie ietver noteikumus, lai nodrošinātu atalgojuma konsekventu piemērošanu attiecībā uz vadības amata vietām un komandējuma izdevumiem. Ir pabeigta jauna metodika pabalstu piešķiršanai par bīstamu vai īpaši grūtu darbu, un to ir plānots ieviest līdz 2022. gada augustam. Visbeidzot, ir sākts process pastāvīgā sekretāra iecelšanai Izglītības un reliģisko lietu ministrijā, un to ir paredzēts pabeigt līdz 2022. gada jūlijam.

MAKROEKONOMISKĀS NORISES

Neraugoties uz ieilgušo nenoteiktību vairāku pandēmijas viļņu dēļ, Grieķijas ekonomika 2021. gadā atguvās ātri, gandrīz pilnībā kompensējot straujo ekonomikas lejupslīdi 2020. gadā. Grieķijas reālais IKP 2021. gadā pieauga par 8,3 %, atspoguļojot labāku, nekā plānots, tūrisma sezonu, savukārt reģistrētais privātais patēriņš gandrīz pilnībā atguvās līdz pirmspandēmijas līmenim, pateicoties valdības īstenotajam efektīvajam ārkārtas ienākumu atbalstam un uzkrāto ietaupījumu izmantošanai. Izaugsmi veicināja arī ievērojams privāto investīciju palielinājums, ko atbalstīja valdības atbalsta pasākumi uzņēmumiem, un darbību pakāpeniskā izvēršana atbilstīgi Grieķijas Atveseļošanas un noturības plānam, kā arī Eiropas Sociālais fonds un Kohēzijas fonds. Preču eksports turpināja augt, jo valsts gūst labumu no atveseļošanās ES un citās tirdzniecības partnervalstīs. Tajā pašā laikā pieaugošās enerģijas cenas turpina ietekmēt reālos ienākumus un tekošā konta deficītu. Jo sevišķi starptautisko enerģijas cenu kāpuma iespaidā kopējā inflācija 2022. gada aprīlī pievērojami palielinājās līdz 9,4 %, lai gan pirms tam, 2021. gadā, tās vidējais rādītājs bija 0,6 %.

Ekonomiskās norises 2022. gada pirmajos mēnešos pirms Krievijas militārās agresijas pret Ukrainu liecināja, ka atgūšanās Grieķijā uzņem tempu. Liela biežuma rādītāji par pirmajiem diviem 2022. gada mēnešiem liecināja par privāto izdevumu palielināšanos, savukārt ekonomikas sentiments saglabājās spēcīgs līdz februāra beigām, kā par to liecina gan patērētāju, gan uzņēmumu uzticēšanās. Agrīnas norādes par tūrismu liecināja, ka Grieķijā ir gaidāma aktīva sezona, savukārt valdība īstenoja atbalsta pasākumus, lai daļēji mazinātu augsto enerģijas cenu negatīvo ietekmi uz izmantojamo ienākumu.

Krievijas iebrukuma Ukrainā dēļ ir atkārtoti jānovērtē ekonomikas perspektīvas par visām dalībvalstīm, tostarp Grieķiju. Sagaidāms, ka karš ietekmēs Grieķijas ekonomiku ar trīs galveno kanālu starpniecību. Pirmkārt un galvenokārt, kara iespaidā ir vēl vairāk kāpušas pasaules enerģijas cenas, un ir sagaidāms, ka tas palielinās vietējos inflācijas spiedienus un mazinās mājsaimniecību reālos izmantojamos ienākumus. Tomēr sagaidāms, ka valdības atbalsta pasākumi, minimālās algas palielinājums no 2022. gada maija un joprojām lielie uzkrātie ietaupījumi daļēji mazinās negatīvo ietekmi uz privāto patēriņu. Otrkārt, lai gan finanšu sektora tiešā atkarība no Krievijas ir ļoti ierobežota, palielinātā nenoteiktība un nevēlēšanās uzņemties risku apvienojumā ar palielinātiem piegāžu sastrēgumiem vai aizkavēt dažu jaunu investīciju projektu sākšanu. Visbeidzot, eksporta pieaugums, visticamāk,

samazināsies, ņemot vērā paredzamo palēninājumu attiecībā uz ES un visas pasaules ekonomiku kopumā. Tomēr sagaidāms, ka tūrisms joprojām būs noturīgs, jo tūristi, kuri ierodas no Krievijas, Ukrainas un Baltkrievijas, veido tikai nelielu daļu no kopējā tūristu skaita. Ņemot vērā šos apstākļus, saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi reālais IKP pieaugs par 3,5 % 2022. gadā un 3,1 % 2023. gadā.

Paredzams, ka inflācija sasniegs maksimumu 2022. gada otrajā ceturksnī un pēc tam saglabāsies augsta, bet tad mazināsies 2023. gadā. Galvenie inflācijas kāpumu veicinošie faktori ir augošās starptautiskās naftas un gāzes cenas, savukārt pārtikas cenas ietekmē galveno resursu izmaksu, piemēram, mēslošanas līdzekļu un transporta izmaksu, pieaugums. Paredzams, ka kopējā inflācija sasniegs 6,3 % 2022. gadā un 1,9 % 2023. gadā.

Situācija Grieķijas darba tirgū ir vēl vairāk uzlabojusies, bet bezdarba līmenis joprojām ir viens no augstākajiem ES. Mērķtiecīgi nodarbinātības atbalsta pasākumi jutīgās nozarēs ir ļāvuši darba devējiem paturēt darbiniekus pēc koronavīrusa uzliesmojuma krīzes un ir veicinājuši ekonomikas atgūšanos. Darbvietu radīšanas ziņā spēcīgs palielinājums bija vērojams 2021. gada otrajā pusē, kas, kā paredzams, turpināsies arī 2022. gadā, neraugoties uz ekonomiskās aktivitātes vispārēju palēninášanos minētajā gadā pastāvošo inflācijas spiedienu dēļ. Saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi bezdarba līmenis sasniegs 13,7% un 13,1 % attiecīgi 2022. un 2023. gadā. Ilgtermiņa bezdarbs, kas samazinājies kopš 2015. gada, samazinājās vēl vairāk no 10,5 % 2020. gadā līdz 9,2 % 2021. gadā. Sagaidāms, ka minimālās algas palielinājums no 2022. gada maija veicinās nominālās algas pieaugumu gada otrajā pusē, ņemot vērā, ka gandrīz 28 % no darba ņēmēju skaita valstī saņem minimālo algu ([14]). Sagaidāms, ka nodokļu samazinājumi, kas izziņoti par 2023. gadu, pozitīvi ietekmēs izmantojamo ienākumu, investīcijas un nodarbinātību (sk. iedaļu par fiskālajām norisēm turpmāk).

Krievijas militārā agresija pret Ukrainu ir palielinājusi lejupslīdes riskus, kas saistīti ar ekonomikas perspektīvām. Prognoze paļaujas uz tehniskiem pieņēmumiem par pasaules enerģijas cenu kāpumu ilgumu un smagumu un pārtraukumiem globālajās vērtības ķēdēs. Aplēses par valsts mājsaimniecību izdevumu perspektīvām un investīciju dinamiku ir ļoti jutīgas pret šiem pieņēmumiem. Energoresursu piegādes pārtraukums Grieķijai rada vēl vienu lejupslīdes risku. Neskaidrība ir arī par tūrisma sezonu, jo mājsaimniecību reālos izmantojamos ienākumus valstīs, no kurām ierodas tūristi, var mazināt inflācija, lai gan iepriekšējas rezervācijas joprojām aktīvi notiek. No pozitīvā viedokļa, preču eksporta spēcīgais sniegums iepriekšējā periodā, kad pastāvēja piegāžu traucējumi, liecina, ka Grieķijas eksports ir kļuvis noturīgs, un tas var radīt spēcīgāku perspektīvu attiecībā uz valsts ārējo sniegumu.

([14]) Grieķijas Banka, Pašreizējā tiesību aktos noteiktā minimālās algas palielinājuma izvērtējums, 2021. gada aprīlis.

1. tabula: **Galveno makroekonomisko mainīgo rādītāju kopsavilkums (%)**

	2021	2022	2023
Reālā IKP pieaugums	8,3	3,5	3,1
Nodarbinātības pieaugums	0,5	1,2	1,2
Bezdarba līmenis	14,7	13,7	13,1
Saskaņots patēriņa cenu pieauguma indekss	0,6	6,3	1,9

Avots: Eiropas Komisija

FISKĀLĀS NORISES

Grieķijas primārais deficīts, kam piemēro pastiprinātu uzraudzību, 2021. gadā sasniedza 5,5 % no IKP. Tas ir par 2,1 procentpunktu mazāk, nekā paredzēts Komisijas 2021. gada rudens prognozē. Uzlabojums ir saistāms galvenokārt ar nominālā IKP ātrāku pieaugumu, kā arī nodokļu bāzu labvēlīgāku attīstību, jo īpaši attiecībā uz uzņēmumu un iedzīvotāju ienākumiem. Ar to ir skaidrojams uzlabojums par aptuveni 1,8 procentpunktiem. Arī saistībā ar atkopšanos izdevumi sociālajiem pabalstiem bija mazāki, nekā gaidīts.

Lielākā daļa fiskālo pasākumu, kas pieņemti, lai mazināto pandēmijas sociālās un ekonomiskās izmaksas, tiks pakāpeniski izbeigti 2022. gadā. Lielākā daļa pasākumu jau tika atcelti līdz 2022. gada maijam, un pārējie tiks pakāpeniski izbeigti līdz gada beigām, piemēram, pagarināta darbā pieņemšanas subsīdiju programma 50 000 jaunu darbvietu radīšanai, subsidējot sociālā nodrošinājuma iemaksas sešus mēnešus katrai jaunai darbā pieņemtajai personai, un palielināti veselības aprūpes izdevumi, kas daļēji saistīti ar vakcinācijas kampaņu. Paredzams, ka ar pandēmiju saistīto pasākumu fiskālā ietekme sasniegs 1,8 % no IKP 2022. gadā, kas ir mazāk salīdzinājumā ar 7,2 % no IKP 2021. gadā.

Ņemot vērā augošās enerģijas cenas, valdība ir pieņēmusi ievērojamus pagaidu pasākumus, lai mazinātu to negatīvo ietekmi uz mājsaimniecībām un uzņēmumiem. Tiek lēsts, ka šo pasākumu kopējais apjoms būs 2,3 % no IKP 2022. gadā, bet to ietekme uz budžetu ir ierobežota līdz 1,1 % no IKP, jo daļa no šiem izdevumiem tiek segta ar neparedzētiem ieņēmumiem no atjaunojamiem energoresursiem, ko veicina elektroenerģijas cenu palielinājums (1,2 % no IKP). Šie pasākumi ietver:

i) pasākumus, lai mazinātu palielinātās *elektroenerģijas patēriņa un apkurei izmantotās gāzes* izmaksas.

   Tie sastāv no subsīdijām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kas saistītas ar pašreizējo elektroenerģijas cenu pārsniegumu virs konkrētas robežvērtības. Attiecībā uz mājsaimniecībām subsīdija sedz vidēji 80 % no cenu paaugstinājuma virs robežvērtības (t. i., 90 % no palielinājuma pirmajām 150 kWh, kas patērētas mēnesī, un 70 % no palielinājuma nākamajām 150 kWh), savukārt neaizsargātām mājsaimniecībām segums ir 95 %. Subsīdija netiek piešķirta par patēriņa daļu virs 300 kWh. Uzņēmumi saņem subsīdiju, kas sedz 40 % un 30 % no cenu palielinājuma attiecīgi pirmajā un otrajā 2022. gada pusgadā. Ļoti maziem uzņēmumiem tika piešķirta papildu subsīdija par pirmajiem četriem 2022. gada mēnešiem, sedzot kopumā 80 % no cenu paaugstinājuma

patēriņam šajā periodā. Iestādes arī piešķīra papildu apkures pabalstu, lai mazinātu dabasgāzes cenu straujā palielinājuma ietekmi par laikposmu no 2022. gada janvāra līdz aprīlim. Paredzams, ka šo subsīdiju kopējais apjoms līdz gada beigām sasniegs 1,9 % no IKP, bet budžeta izmaksas būs 0,7 % no IKP. Iepriekšminēto subsīdiju līmenis tiek noteikts pēc formulas, kas nodrošina, ka pasākums ir īslaicīgs un izbeigsies, tiklīdz enerģijas cenas nokritīsies zem noteiktas robežvērtības. Iestādes plāno izmantot palielinātos ieņēmumus no emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas, lai segtu paredzamās pasākuma izmaksas no budžeta viedokļa;

ii) pasākumus, lai mazinātu *augstās inflācijas ietekmi uz neaizsargātām mājsaimniecībām*.

Neaizsargātām mājsaimniecībām, tostarp pensionāriem ar maziem ienākumiem, invaliditātes pabalstu saņēmējiem un neapdrošinātiem veciem cilvēkiem, tika piešķirts vaučers 200 EUR vērtībā. 2022. gada aprīlī tika samaksāta garantētā minimālā ienākuma un bērnu pabalsta papildu iemaksa, lai mazinātu palielinātās inflācijas ietekmi. Turklāt tika piešķirta subsīdija dzīvnieku audzētājiem, lai kompensētu pieaugošās dzīvnieku barības izmaksas. Paredzamās šo vienreizējo maksājumu fiskālās izmaksas būs 0,2 % no IKP 2022. gadā;

iii) pasākumus, lai mazinātu *augsto degvielas cenu* ietekmi.

Iestādes nolēma trīs mēnešus subsidēt degvielas izmaksas privātpersonām ar deklarētajiem ģimenes gada ienākumiem līdz 30 000 EUR, piešķirot iepriekš apmaksātu karti 40 EUR vērtībā. Turklāt dīzeļdegvielas cena tiek subsidēta ar 0,12 EUR litrā, savukārt taksometru vadītāji saņēma vienreizēju pabalstu 200 EUR apmērā par palielinātajām degvielas izmaksām. Paredzams, ka šo pasākumu fiskālās izmaksas 2022. gadā sasniegs 0,1 % no IKP;

iv) mērķtiecīgus *nodokļu samazinājumus*.

Iestādes nolēma pagarināt samazinātās pievienotās vērtības nodokļa likmes piemērošanu transportam līdz 2022. gada decembrim (to bija paredzēts beigt piemērot 2022. gada jūnijā), samazināt pievienotās vērtības nodokļa likmi lauksaimniecībā izmantojamiem mēslošanas līdzekļiem no 13 % līdz 6 %, sākot no 2022. gada aprīļa, un atmaksāt īpašo nodevu par dīzeļdegvielu lauksaimniekiem, kas iekasēta par 2022. gadu. Ieņēmumu zaudējumi tiek lēsti 0,1 % no IKP apmērā.

Ņemot vērā, ka tiek prognozēts, ka izdevumi pārsniegs sākotnējo budžeta līdzekļu maksimālo apjomu, iestādes aprīļa sākumā pieņēma papildu budžetu 2 miljardu EUR apmērā (1,0 % no IKP). Tas ļauj palielināt izdevumus pasākumiem un izmaksas vispārējās valdības struktūrām saistībā ar augstajām enerģijas cenām. Lai ņemtu vērā nenoteiktību, Komisija pieņem, ka būs vajadzīgas papildu apropriācijas 0,4 % apmērā no IKP 2022. gadam, kas ir arī iekļautas Grieķijas Stabilitātes programmas prognozēs. Sagaidāms, ka par šīm apropriācijām notiks balsošana, pieņemot otro papildu budžetu līdz 2022. gada septembrim.

Saskaņā ar Komisijas 2022. gada pavasara prognozi primārajā bilancē būs deficīts 1,9 % apmērā no IKP 2022. gadā un tiks sasniegts pārpalikums 1,3 % no IKP

2023. gadā, kas atbilst iestāžu prognozētajam. Budžeta stāvokļa uzlabojums salīdzinājumā ar 2021. gadu ir galvenokārt saistāms ar notiekošo ekonomikas atlabšanu un fiskālo atbalsta pasākumu pakāpenisku izbeigšanu. Grieķijas 2022. gada Stabilitātes programmā ir ļoti līdzīgas prognozes, paredzot, ka primārais deficīts sasniegs 2,0 % no IKP 2022. gadā ([15]), un primārais pārpalikums būs 1,1 % no IKP 2023. gadā.

Prognozē ir ņemts vērā iestāžu plāns par pastāvīgiem pārveidot divus izaugsmei labvēlīgus nodokļu samazinājumus 2023. gadā, kuru īstenošana Stabilitātes programmā ir norādīta kā tāda, kas ir atkarīga no atbilstības piemērojamiem ES fiskālajiem noteikumiem. Iestādes savā Stabilitātes programmā norādīja, ka tās ir iecerējušas no 2023. gada paturēt spēkā pašreizējo samazināto sociālā nodrošinājuma iemaksu un solidaritātes papildnodokļa likmi. Šo pasākumu mērķis ir samazināt augsto nodokļu slogu mājsaimniecībām (pirms pandēmijas nodokļu ķīlis darbaspēkam Grieķijā bija par diviem procentpunktiem lielāks nekā eurozonā vidēji[16]), atbalstīt darbaspēka piedāvājumu un palielināt mājsaimniecību izmantojamo ienākumu, un ir paredzams, ka tam būs pozitīva ietekme uz patēriņu un ekonomikas atlabšanu kopumā. Šo pasākumu pamatā ir pasākumi, kas sākotnēji ieviesti 2021. un 2022. gadam, lai mazinātu pandēmijas ietekmi, un kas izbeigtos šā gada beigās. Proti, pasākumi paredz par pastāvīgu pārveidot sociālā nodrošinājuma iemaksu pagaidu samazinājumu par trīs procentpunktiem (no kuriem 1,8 % procentpunkti ir darba devēju iemaksu samazinājums, un 1,2 % ir darbinieku iemaksu samazinājums) un atteikšanos no solidaritātes papildnodokļa, kas piešķirts pandēmijas laikā. Solidaritātes papildnodoklis ir piemērojams atšķirīgai nodokļa bāzei salīdzinājumā ar iedzīvotāju ienākuma nodokli, un tas sniedz iespējas vēl vairāk vienkāršot nodokļu sistēmu. Tiek lēsts, ka šo pasākumu fiskālās izmaksas būs 0,8 % no IKP gadā. Saskaņā ar Stabilitātes programmu šā politikas pasākuma īstenošana ir atkarīga no tās atbilstības Eiropas fiskālajiem noteikumiem, kas piemērojami, sākot no 2023. gada.

Pēc Grieķijas Stabilitātes programmas iesniegšanas un Komisijas 2022. gada pavasara prognozē noteiktā termiņa valdība paziņoja par jaunu pasākumu paketi, kuras mērķis ir risināt augošo enerģijas cenu radītās sekas. Pirmkārt, Grieķija paziņoja par jaunu mehānismu vairumtirdzniecības elektroenerģijas cenas samazināšanai, kas tiks ieviests no 2022. gada 1. jūlija. Otrkārt, esošo subsīdiju shēmu (sk. i) punktu iepriekš) turpinās piemērot līdz 2022. gada beigām, un tā tiks pagarināta no 2022. gada maija, lai segtu lielāku daļu no cenu palielinājuma ikmēneša patēriņam līdz 300 kWh, ikmēneša patēriņam virs 300 kWh un visām dzīvesvietām, t. i., ne tikai galvenajai dzīvesvietai. Visbeidzot, tiks izdota subsīdija ar atpakaļejošu spēku, lai segtu 60 % no elektroenerģijas rēķiniem no 2021. gada decembra līdz 2022. gada maijam galvenajai dzīvesvietai. Paredzams, ka šo pasākumu apjoms 2022. gadā sasniegs 0,4 % no IKP. Iestādes ir iecerējušas segt šo pasākumu izmaksas, kā arī ieņēmumu no atjaunojamiem energoresursiem zaudējumus, kas rodas vairumtirdzniecības cenas samazinājuma dēļ, ar jaunievieststu ārkārtas 90 % nodevu par neparedzētiem enerģijas ražotāju

([15]) Tiek prognozēts, ka fiskālais deficīts, kam piemēro pastiprinātu uzraudzību, būs 1,9 % no IKP 2022. gadā. Korekcijas, kas saskaņotas pastiprinātas uzraudzības ietvaros, tiek piemērotas tikai līdz 2022. gadam.

([16]) Nodokļu ķīlis pārim ar diviem bērniem, kur ir divi pelnītāji un kur galvenais pelnītājs pelna vidējo algu, savukārt laulātais(-ā) pelna 67 % no vidējās algas. Eiropas Komisija, TAXUD ĢD, Nodokļu un pabalstu rādītāju datubāze, 2022. gads.

ieņēmumiem par laikposmu no 2021. gada oktobra līdz 2022. gada jūnijam (0,3 % no IKP) un izmantojot daļu no rezerves (0,4 % no IKP), kas jau bija iekļauta Komisijas 2022. gada pavasara prognozē. Komisijas dienesti patlaban novērtē jauno pasākumu atbilstību norādījumiem, kas sniegti Eiropas Komisijas paziņojumā par *REPowerEU* ([17]), un attiecīgajiem ES tiesību aktiem.

Neraugoties uz to, ka budžeta izpildes rezultāts 2021. gadā bija labāks, nekā gaidīts, fiskālie riski joprojām ir ievērojami. Nenoteiktība saistībā ar enerģijas tirgiem rada vislielākos riskus prognozei, jo tā varētu palielināt enerģijas subsīdiju izmaksas un radīt spiedienu pēc papildu atbalsta pasākumiem, pat ja ar ieņēmumu palielinājumu enerģijas cenu palielinājuma dēļ varētu zināmā mērā kompensēt šīs izmaksas. Attiecībā uz pandēmiju, lai gan īstermiņa risks, ka esošos ārkārtas pasākumus varētu nākties pagarināt, pamazām izzūd, joprojām pastāv risks, ka garantijas, kas sniegtas kā daļa no atbalsta pasākumiem, tiks pieprasītas nākamajos gados. Nesenie vai plānotie finanšu politikas pasākumi, tostarp pārdošanas ar saņemšanu atpakaļ nomā shēma attiecībā uz īpašumiem, kas pieder neaizsargātiem parādniekiem, var būt saistīti ar deficītu un parādu palielinošu ietekmi atkarībā no to galīgās statistiskās klasifikācijas. Papildus riskus rada vēl neizskatītās tiesvedības lietas, jo īpaši lieta par kompensāciju ar atpakaļejošu spēku par papildu pensiju un sezonālo piemaksu samazinājumu un tiesas prāvas pret Valsts nekustamo īpašumu uzņēmumu (*ETAD*). No pozitīvā viedokļa, uzņēmumu rentabilitāte arī turpmāk var pārsniegt cerēto, kā tas notika attiecībā uz 2021. gada fiskālo rezultātu.

VALSTS PARĀDA FINANSĒŠANA

Grieķija atmaksāja nesamaksātos Starptautiskā Valūtas fonda aizdevumus pirms termiņa. Grieķija veica atlikušo aizdevumu atmaksu fondam 2022. gada aprīļa sākumā. Atmaksas summa sasniedza 1,9 miljardus EUR. Saskaņā ar sākotnējo grafiku šo aizdevumu termiņš būtu iestājies galvenokārt 2023.–2024. gadā. Priekšlaicīga atmaksa bija iespējama, pateicoties Grieķijas finanšu stāvokļa uzlabojumam, labvēlīgajiem finansēšanas nosacījumiem un tās lielajai naudas rezervei. Paredzams, ka Grieķija daļēji priekšlaicīgi atmaksās aizdevumus atbilstīgi Grieķijas aizdevumu mehānismam 2022. gada beigās.

Naudas rezerve joprojām ir liela, ko veicinājusi jauna obligāciju emisija un Atveseļošanas un noturības mehānisma pirmā iemaksa. Grieķija 2022. gada aprīļa beigās veiksmīgi piesaistīja tirgū 1,5 miljardus EUR, atkārtoti iekļaujot uzskaites grāmatās septiņu gadu obligāciju, kuras termiņš iestājas 2027. gadā. Sasniegtais ienesīgums bija 2,4 %, kas atspoguļo to, ka ienesīgums un starpības attiecībā pret Vācijas obligāciju ir saglabājušās salīdzinoši augstas salīdzinājumā ar to līmeni pandēmijas laikā. Naudas rezerve 2022. gada aprīļa vidū sasniedza aptuveni 38 miljardus EUR ([18]). Šī summa ietver Atveseļošanas un noturības mehānisma pirmo iemaksu 3,6 miljardu EUR apmērā, ko Grieķija saņēma 2022. gada 8. aprīlī. *Standard & Poor* 2022. gada aprīļa beigās paaugstināja Grieķijas

([17]) Komisijas paziņojums "*REPowerEU*: Vienota Eiropas rīcība cenas ziņā pieejamākai, drošākai un ilgtspējīgākai enerģijai", COM(2022) 108.

([18]) Naudas rezerves konta bilance saglabājās 15,7 miljardu EUR apmērā. Naudas rezerves konts tika izveidots, izmantojot arī maksājumus saskaņā ar trešo finanšu palīdzības programmu, un tas ir paredzēts parāda apkalpošanai. Grieķija var izmantot šo summu arī citiem mērķiem pēc Eiropas Stabilitātes mehānisma vadības struktūru apstiprinājuma saņemšanas.

kredītreitingu uz BB+ ar stabilu perspektīvu, pateicoties Grieķijas politikas efektivitātes pastāvīgajam uzlabojumam. Līdz ar to valsts reitings, ko piešķīra *Standard and Poor*, tikai par soli atpaliek no investīciju kategorijas.

PARĀDA ATMAKSĀJAMĪBAS ANALĪZE

Pēc Komisijas ziņojuma par fiskālo stabilitāti ([19]) publicēšanas metodika, ko izmanto parāda atmaksājamības analīzei attiecībā uz Grieķiju, tagad ir pilnībā pielāgota Komisijas horizontālajai pieejai, ko izmanto visām pārējām dalībvalstīm. Pašreizējais metodikas atjauninājums veikts pēc tam, kad makroekonomikas un procentu likmju pieņēmumi, kas jau publiskoti 12. pastiprinātas uzraudzības ziņojumā, tika pielāgoti Komisijas horizontālajai pieejai, un tas attiecas uz pieņēmumiem par fiskālo politiku. Fiskālajā pieņēmumā, kas līdz šim izmantots pastiprinātas uzraudzības ziņojumos, ir pieņemts, ka primārā bilance ir 2,2 % no IKP pēc īstermiņa prognozes perioda, kas sasniedzami vidēji 2023.–2060. gada periodā. Tika prognozēts, ka šis pieņēmums būs atbilstošs Stabilitātes un izaugsmes paktam, pamatojoties uz novērtējumu, kas veikts 2018. gada jūnijā, par pamatu izmantojot tobrīd pieejamos datus. Ar pārskatīto metodiku tiek īstenots nemainīgas politikas fiskālais pieņēmums, kas tiek piemērots visām dalībvalstīm Komisijas ziņojumos par fiskālo stabilitāti un parāda atmaksājamības pārskatos. Proti, tā pieņem, ka strukturālā primārā bilance saglabājas nemainīga kopš iepriekšējā prognožu gada (šajā gadījumā — 2023. gada) ([20]).

Nemainīgas politikas fiskālais pieņēmums nozīmē, ka nominālā primārā bilance vidēji ir lielāka nekā iepriekšējais pieņēmums visā prognozes periodā. 2. tabulā ir salīdzināti primārās bilances pieņēmumi, kas piemēroti iepriekšējā ziņojumā, un pieņēmums, kas piemērots šajā ziņojumā. Īstermiņā abi atbilst Komisijas 2022. gada pavasara fiskālajai prognozei. Attiecībā uz laikposmu no 2024. līdz 2026. gadam nemainīgas strukturālās primārās bilances pieņēmums nozīmē ievērojami lielāku primāro bilanci, nekā pieņemts iepriekš, pateicoties pozitīvajai un paplašinātajai izlaides starpības prognozei un publisko pensiju izdevumu ietaupījumiem, kas izriet no iepriekšējām pensiju reformām (t. i., zemākām novecošanas izmaksām). Sākot no 2020. gadu beigām, kad izlaides starpība izzūd, primārā bilance samazinās, bet joprojām ir nedaudz lielāka par iepriekšējiem pieņēmumiem līdz 2050. gadu beigām, kā par to liecina pašreizējā strukturālās primārās bilances prognoze un novecošanas izmaksu pieņēmumi. Perioda beigās vēl lielāks novecošanas izmaksu samazinājums, citiem aspektiem paliekot nemainīgiem, veicina ievērojamu primārās bilances uzlabojumu, sasniedzot 3,6 % 2060. gadā ([21]). Komisijas horizontālā pieeja pieņem, ka reformas, kas saistītas ar pensiju sistēmu, rada fiskālos ietaupījumus, kas izklāstīti 2021. gada

([19]) Šis pielāgojums pirmoreiz tika īstenots 2021. gada ziņojumā par fiskālo stabilitāti, iestāžu dokuments 171.

([20]) Fiskālā virzība 2022.–2023. gadam ir pielāgota Komisijas 2022. gada pavasara prognozei. Laikposmam pēc 2023. gada primārā bilance, kas piemērota šajā analīzē, tiek atvasināta no strukturālās primārās bilances prognozes 2023. gadam, to koriģējot ar ciklisko komponentu, novecošanas izmaksām, ar pensijām saistītiem nodokļiem un īpašuma ienākumu.

([21]) Ņemot vērā iepriekšējās pensiju reformas, tiek pieņemts, ka Grieķijas pensiju izdevumi samazināsies no 15,7 % no IKP līdz 12 % no IKP laikposmā no 2019. līdz 2060. gadam.

ziņojumā par novecošanu ([22]), un visi saistītie ietaupījumi tiek izmantoti parāda atmaksājumiem.

2. tabula: Fiskālo pieņēmumu izmaiņas

		2022	2023	2024	2025	2030	2040	2050	2060	Vidēji 2023.–2060. gadā
Primārā bilance (% no IKP)	Iepriekšējā metodika	-1,9	1,3	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
	Pašreizējā metodika (pamatscenārijs)	-1,9	1,3	2,7	3,4	2,5	2,3	2,3	3,6	2,6

Avots: *Komisijas dienesti*
Piezīme. *Šajā tabulā atspoguļotās primārās bilances ir izteiktas pēc 2010. gada Eiropas Kontu sistēmas un balstītas uz Komisijas 2022. gada pavasara prognozi par 2022.–2023. gadu.*

3. tabula: Galvenie pamatscenārija pieņēmumi — projekts

		2022	2023	2024	2025	2026	2030	2040	2050	2060	Vidēji 2023.–2060. gadā
Pieņēmumi	Primārā bilance (% no IKP)	-1,9	1,3	2,7	3,4	3,7	2,5	2,3	2,3	3,6	2,6
	Reālā IKP pieaugums	3,5	3,1	2,7	1,9	1,1	0,9	1,7	1,6	1,5	1,5
	Nominālā IKP pieaugums	8,4	5,2	4,9	4,1	3,4	3,3	4,0	3,6	3,6	3,7
	Refinansējuma likme (10 gadu termiņš)	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	3,0	3,9	4,0	3,1
Rezultāti	Bruto finansējuma vajadzības (% no IKP)	1,9	1,9	2,0	2,1	2,1	2,5	3,4	4,0	0,0	
	Bruto valdības parāds (% no IKP)	4320,0	4383,5	4457,4	4543,3	4642,4	5181,3	7393,7	10574,4	0,0	

Avots: *Komisijas dienesti*
Piezīme. *Šajā tabulā atspoguļotā primārās bilance ir izteikta pēc 2010. gada Eiropas Kontu sistēmas un balstīta uz Komisijas 2022. gada pavasara prognozi par 2022.–2023. gadu.*

4. tabula: Galvenie scenāriju pieņēmumi — projekts

		2022	2023	2024	2025	2030	2040	2050	2060	Vidēji 2023.–2060. gadā
Nominālā IKP pieaugums (%)	Pamatscenārijs	8,4	5,2	4,9	4,1	3,3	4,0	3,6	3,6	3,7
	Augstāka riska prēmiju scenārijs	8,4	5,2	4,9	4,1	3,3	4,0	3,6	3,6	3,7
	Zemas izaugsmes scenārijs	8,4	5,2	4,9	4,1	3,3	3,3	3,0	3,0	3,2
	Zemākas strukturālās primārās bilances scenārijs	8,4	5,2	4,9	4,1	3,3	4,0	3,6	3,6	3,7
Refinansējuma likme (%)	Pamatscenārijs	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	3,0	3,9	4,0	3,1
	Augstāka riska prēmiju scenārijs	2,2	2,2	2,2	2,2	3,3	3,4	3,9	4,0	3,5
	Zemas izaugsmes scenārijs	2,2	2,2	2,2	2,2	3,3	3,6	4,3	4,2	3,7
	Zemākas strukturālās primārās bilances scenārijs	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	3,0	3,9	4,0	3,1
Primārā bilance (% no IKP)	Pamatscenārijs	-1,9	1,3	2,7	3,4	2,5	2,3	2,3	3,6	2,6
	Augstāka riska prēmiju scenārijs	-1,9	1,3	2,7	3,4	2,5	2,3	2,3	3,6	2,6
	Zemas izaugsmes scenārijs	-1,9	1,3	2,7	3,4	2,5	2,3	2,3	3,6	2,6
	Zemākas strukturālās primārās bilances scenārijs	-3,2	-0,9	0,5	1,2	0,3	0,1	0,1	1,4	0,4

Avots: *Komisijas dienesti*
Piezīme. *Šajā tabulā atspoguļotās primārās bilances ir izteiktas pēc 2010. gada Eiropas Kontu sistēmas un balstītas uz Komisijas 2022. gada pavasara prognozi par 2022.–2023. gadu.*

Atjauninātā parāda atmaksājamības analīze norāda uz ievērojamu parāda un bruto finansējuma vajadzību trajektoriju samazināšanās tendenci visos scenārijos,

([22]) 2021. gada ziņojums par novecošanu: ekonomikas un budžeta prognozes ES dalībvalstīm (2019–2070), iestāžu dokuments 148).

atspoguļojot zemāko sākumpunktu, augstāku gaidāmo inflāciju ([23]) un jauno fiskālo virzību, pamatojoties uz nemainīgas politikas pieņēmumu ([24]). Parāda attiecība pret IKP 2021. gadā sasniedza 193 %, kas ir par 10 procentpunktiem mazāk, nekā prognozēts iepriekšējā ziņojumā. Šā uzlabojuma galvenais iemesls bija augstāks nominālais IKP, nekā bija paredzēts, kā arī zemāks, nekā paredzēts, primārais deficīts. Kopumā, ņemot vērā augsto parāda līmeni, parāda atmaksājamības analīze norāda uz augstiem riskiem vidējā termiņā ([25]). Pamatscenārijā parāda attiecība pret IKP samazinās līdz aptuveni 32 % 2060. gadā, savukārt bruto finansējuma vajadzības ilgtermiņā samazinās līdz mazāk nekā 10 % ([26]). Viens no galvenajiem faktoriem, kas veicinājis izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekšējo ziņojumu, ir nominālā IKP straujāks pieaugums īstermiņā un vidējā termiņā, ko galvenokārt sekmē inflācijas kāpums, kurš atspoguļots arī uz tirgu balstītajās inflācijas prognozēs. Šo uzlabojumu pilnībā nekompensē procentu likmju palielinājums, jo Grieķijas parādam ir ļoti ilgs svērtais vidējais termiņš, kas mazina tirgus procentu likmju izmaiņu ietekmi īstermiņā un vidējā termiņā. Otrs nozīmīgākais atjauninātos rezultātus veicinošais faktors ir fiskālā trajektorija, kas balstīta uz nemainīgas politikas pieņēmumu. Ņemot vērā prognozēto strukturālo bilanci, kas 2023. gadā ir 1,4 % no IKP, un pieņēmumu par novecošanas izmaksu izmaiņām, fiskālā trajektorija no 2023. līdz 2060. gadam ir vidēji par 0,4 procentpunktiem augstāka nekā iepriekšējais pieņēmums, kas bija 2,2 % no IKP. Augstāka riska prēmiju scenārijā parāds līdz 2060. gada samazinās līdz 42 % no IKP, un bruto finansējums ilgtermiņā saglabājas zem 10 % no IKP. Pat zemas izaugsmes scenārijā ([27]) parāda attiecība pret IKP ilgtermiņā saglabājas lejupēja, un bruto finansējuma vajadzības ir zem 20 % no IKP. Lai ņemtu vērā fiskālās politikas riskus, ceturtajā scenārijā pieņem, ka primārās bilances trajektorija būs zemāka ([28]). Šis scenārijs pieņem ievērojami zemāku primāro bilanci, kas vidēji ir 0,4 % no IKP laikposmā no 2023. līdz 2060. gadam. Šajā scenārijā parāds joprojām saglabājas lejupējs, bet samazinās daudz straujāk nekā pārējos scenārijos, saglabājoties virs 100 % no IKP līdz prognozes perioda beigām. Arī bruto finansējuma vajadzības ir augstākas, saglabājoties aptuveni 15 % apmērā no IKP vidējā termiņā un nedaudz virs 20 % no IKP ilgtermiņā.

([23]) Jāatgādina, ka IKP deflators analīzē ir pielāgots Komisijas 2022. gada pavasara prognozei par 2022.–2023. gadu, un tiek pieņemts, ka tas vēlāk tuvinās eurozonas inflācijai, kas patlaban tiek prognozēta tirgos 2031. gadam. Pieņem, ka pēc šā laikposma inflācija tuvojas 2 % līdz 2051. gadam un vēlāk saglabājas nemainīga.

([24]) Tomēr jāņem vērā, ka pēc parāda atmaksājamības analīzes tehniskās atjauninašanas attiecībā uz jaunākajiem makroekonomiskajiem datiem parāda trajektorija būtu stabili lejupēja arī saskaņā ar iepriekšējo fiskālo pieņēmumu (t. i., primārā bilance 2,2 % no IKP), un bruto finansējuma vajadzības saglabātos zem 20 % no IKP visos trijos scenārijos.

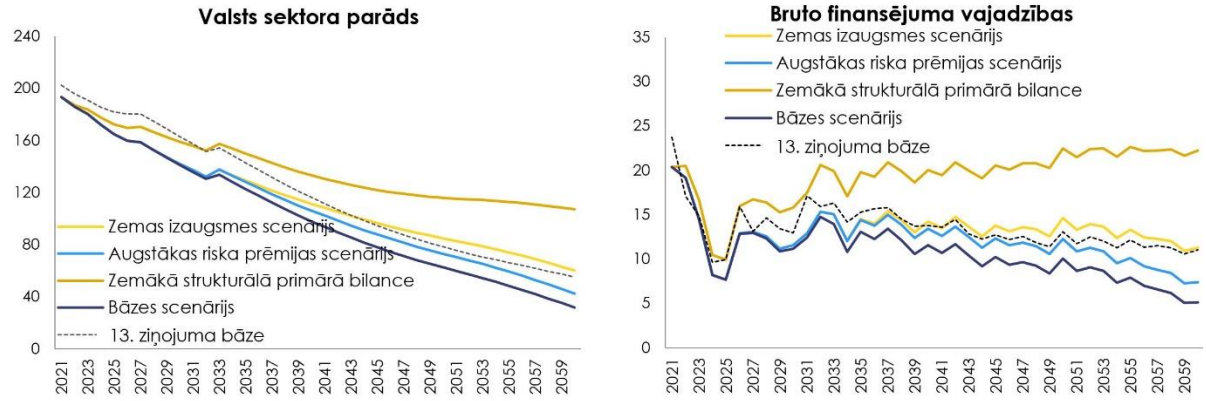
([25]) 2022. gada valsts ziņojums par Grieķiju, SWD(2022) 609 *final*, pielikums par *parāda atmaksājamības analīzi*.

([26]) Pamatscenārijā ir ievērota metodika, kas piemērota visām pārējām dalībvalstīm, un ar to tiek atjaunināta analīze, kas publicēta 2021. gada ziņojumā par fiskālo stabilitāti. Šeit izklāstītie alternatīvie scenāriji papildina analīzi.

([27]) Tāpat kā iepriekšējos ziņojumos zemas izaugsmes scenārija pamatā ir augstākas riska prēmijas scenārijs, bet tiek pieņemts, ka ilgtermiņā reālā IKP pieaugums būs mazāks.

([28]) "Zemākas strukturālās primārās bilances" scenārijs ir daļa no standarta alternatīvo scenāriju kopuma, kas izmantots Eiropas Komisijas horizontālajā satvarā, un tas tika publicēts 2021. gada ziņojumā par fiskālo stabilitāti par iepriekšējo periodu. Šis scenārijs ir balstīs uz pamatscenāriju, un tajā pieņem, ka visā prognozes periodā strukturālās primārās bilances līmenis ir samazināts uz pusi no kopējām prognozētajām izmaiņām 2021.–2023. gadā Komisijas 2022. gada pavasara prognozē.

1. diagramma. **Parāda atmaksājamības analīzes rezultāti**

Avots: Komisijas dienesti

Parāda atmaksājamības novērtējums ir balstīts uz pamatā esošajiem pieņēmumiem, un tam ir raksturīga ievērojama nenoteiktība, kas jo īpaši saistīta ar pašreizējo inflācijas šoku. Jaunā fiskālā virzība nozīmē ievērojami lielāku primāro pārpalikumu nekā iepriekšējā fiskālajā pieņēmumā. Vidējās primārās bilances, kas ir 2,6 % gandrīz 40 gadu periodā, sasniegšana un saglabāšana ir ļoti augsts mērķis, un tam būtu vajadzīga fiskālā disciplīna, kādas nav bijis gandrīz nevienā ES dalībvalstī. Nemainīgas politikas fiskālais pieņēmums atspoguļo pašreizējo fiskālās politikas vidi un tiks pārskatīts pēc katras Komisijas prognozes. Kā par to jo īpaši liecina zemākas strukturālās primārās bilances scenārijs, kurā ilgtspējas riski ir izteiktāki, parāda atmaksājamības nodrošināšanā svarīga nozīme ir fiskālajai piesardzībai. Attiecībā uz inflāciju, ja tās pašreizējais kāpums ir mazāk noturīgs, nekā pieņemts, pamatojoties uz pašreizējo metodiku un tirgus prognozēm, tas izraisītu augstāku parāda trajektoriju uz zemākas nominālās izaugsmes rēķina. Attiecībā uz reālo izaugsmi — Grieķijas potenciālā izaugsme pēdējā laikā ir bijusi zemāka par ilgtermiņa izaugsmi gan pamatscenārijā, gan zemākas izaugsmes scenārijā, kuri ietver investīciju paredzamo ietekmi uz izaugsmi atbilstīgi Atveseļošanas un noturības mehānismam, pamatojoties uz Komisijas standarta T+10 simulācijām, kas koriģētas, pamatojoties uz *QUEST* modeli līdz 10. prognozes gadam, un kuri vēlāk balstās 2021. gada ziņojuma par novecošanu makroekonomiskajos pieņēmumos ([29]). Lai sasniegtu augstāko prognozēto potenciālo izlaides pieauguma līmeni, būs jāīsteno strukturālas reformas un apjomīgas izaugsmi veicinošas investīcijas, tostarp tās, kas paredzētas Grieķijas Noturības un atveseļošanas plānā. Tām ir arī svarīga nozīme izdevīgu procentu likmju saglabāšanā ilgtermiņā.

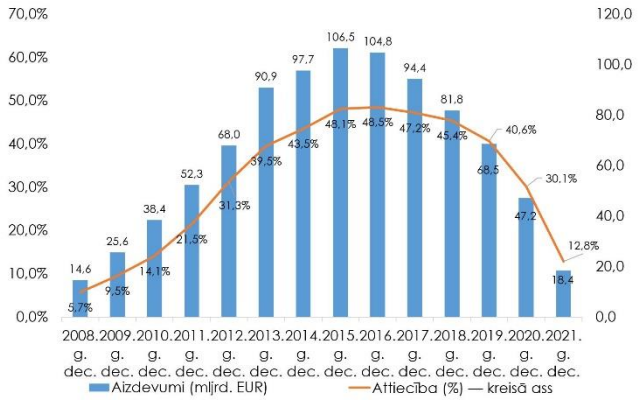
NORISES FINANŠU SEKTORĀ

Grieķijas bankas ir noslēgušas izcilu gadu ieņēmumus nenesošo kredītu samazināšanas jomā, jo galvenā uzmanība pakāpeniski tiek novirzīta uz ieņēmumus nenesošā parāda

([29]) Sk. Komisija (2020), 2021. gada ziņojums par novecošanu, "Pamatā esošie pieņēmumi un prognožu metodikas", 2020. gada novembris. Šie pieņēmumi atspoguļo reformas, kas skar publisko finanšu ilgtspēju ilgtermiņā (piemēram, pensiju reformas un ar veselību un ilgtermiņa aprūpi saistīti pasākumi), demogrāfiskās prognozes ar ietekmi uz ekonomiskās aktivitātes līmeni un darba tirgus mainīgajiem rādītājiem un pieņēmumu par konverģenci darbaspēka produktivitātē visās dalībvalstīs.

pārstrukturēšanu dzīvotspējīgiem parādniekiem, kur tas ir iespējams. Ieņēmumus nenesošo kredītu īpatsvars 2021. gada decembrī nekonsolidēti bija 12,8 %, ievērojami samazinoties no 30,1 % 2020. gada beigās un 40,6 % 2019. gada beigās. Divas no četrām sistēmiskajām bankām 2021. gada beigās ir reģistrējušas ieņēmumus nenesošo kredītu īpatsvaru, kas rakstāms ar vienu ciparu, savukārt ir paredzams, ka pārējās divas bankas to pašu mērķi sasniegs, vēlākais, līdz 2022. gada beigām. Galvenais faktors, kas veicināja šo ievērojamo samazinājumu attiecībā uz ieņēmumus nenesošajiem kredītiem, kuru apjoms samazinājies līdz 18,4 miljardiem EUR no augstākā līmeņa 107,2 miljardi EUR (2016. gada marta beigās) ([30]), bija vērtspapīrošanas darījumi aktīvu aizsardzības shēmas *Hercules* ietvaros. Sistēmiskajām bankām vēl ir jāveic vēl trīs vērtspapīrošanas darījumi ([31]), un paredzams, ka tie tiks izpildīti laikus. Turpmāko darījumu izmaksas izcelsmes bankām palielināsies, jo, ņemot vērā Ukrainā notiekošā kara ietekmi uz kredītriska mijmaiņas līgumu kredītriska starpību, paaugstināsies garantijas maksas. Turpmākajos centienos ieņēmumus nenesošo kredītu attiecības tuvināšanā ES vidējam rādītājam arvien vairāk paļausies uz banku jaunu kredītu piedāvājumu (denominatora efekts), kā arī uz to kredītu pārvaldību, kuriem iestājusies saistību neizpilde vai pastāv tās risks, un to spēju piedāvāt dzīvotspējīgus ilgtermiņa risinājumus. Tajā pašā laikā, ja veiksmīga pārstrukturēšana nebūs praktiski īstenojama, svarīga nozīme būs efektīvai nodrošinājumu atgūšanai.

2. diagramma. **Ieņēmumus nenesošo bruto kredītu attīstība un Grieķijas banku ieņēmumus nenesošo kredītu attiecība**

Avots: *Grieķijas Banka*
Piezīme. *Ieņēmumus nenesošie bruto kredīti kā procentuālā daļa no kopējiem klientu kredītiem attiecībā uz ārpusbilances kredītiem saskaņā ar Eiropas Banku iestādes definīcijām.*

Jaunu ieņēmumus nenesošu kredītu radīšana turpinās ierobežotā apmērā, jo joprojām pastāv riski banku aktīvu kvalitātei. Ieņēmumus nenesošo kredītu neto ieplūde ([32]) turpinājās 2021. gada ceturtajā ceturksnī, jau piekto ceturksni pēc kārtas, lai gan ierobežotākā

([30]) Avots: Grieķijas Banka.
([31]) Vienā no šiem vērtspapīrošanas darījumiem aizdevumu portfelis tika klasificēts kā tāds, ko attiecīgā banka turēja pārdošanai 2021. gada beigās, un tādējādi tas jau atspoguļojas ieņēmumus nenesošo kredītu attiecības uzlabojumā 2021. gada beigās. Turklāt papildus šiem trim plānotajiem sistēmisko banku darījumiem tiek ziņots, ka vēl divas mazāk nozīmīgas iestādes ir ieinteresētas izmantot aktīvu aizsardzības shēmu *Hercules* 2022. gadā.
([32]) Sk. 9. zemsvītras piezīmi.

apmērā. Banku "kāpināšanas" produkti, ko piedāvā dzīvotspējīgiem klientiem, kuri saskaras ar īslaicīgām grūtībām, un atlikušie maksājumu moratoriji, kas piešķirti viesmīlības sektoram, 2021. gada beigās ir gandrīz pilnībā izbeigušies, savukārt to kredītu faktiskais skaits, kuri gūst labumu no valsts atbalsta pasākumiem ar shēmu "Gefyra" un "Gefyra II" starpniecību ([33]), pakāpeniski tiek izslēgts no shēmām gada pirmajā pusē. Bankas turpina ziņot par stabilu un ierobežotu saistību neizpildes un atkārtotas saistību neizpildes rādītāju attiecībā uz kredītiem pēc moratoriju izbeigšanas, un sākotnējās pazīmes norāda uz līdzīgu saistību neizpildes rādītāju attiecībā uz kredītiem, kas tiek izslēgti no "Gefyra" shēmām, un nedaudz augstākiem rādītājiem attiecībā uz minēto banku, kas izstājas no shēmas, "kāpināšanas" produktiem. Tomēr pirmie stabilie rezultāti pēc šo atbalsta pasākumu beigām nebūs pieejami agrāk par 2022. gada jūnija beigām. Turklāt, lai gan Grieķijas banku sektora tiešā vai netiešā saistība ar Krievijas vai Ukrainas iedzīvotājiem ir ierobežota, pastāv lejupēji riski attiecībā uz banku aktīvu kvalitāti, kas izriet no potenciālās sekundārās ietekmes uz ekonomikas perspektīvām un mājsaimniecību reālo izmantojamo ienākumu saistībā ar Krievijas nepamatoto iebrukumu Ukrainā.

Pārmantotā ieņēmumus nenesošā privātā parāda veiksmīgais noregulējums arvien vairāk ir atkarīgs no parādus apkalpojošām sabiedrībām, kas atbild par vērtspapīrotu un pārdotu kredītu apkalpošanu. Ieņēmumus nenesošais parāds, kas izslēgts no banku bilancēm, paliek specializētajām nebanku finanšu iestādēm (t. i., parādus apkalpojošām sabiedrībām), kas 2021. gada decembrī pārvaldīja galvenokārt ieņēmumus nenesošus kredītus 79,7 miljardu EUR vērtībā, no kuriem liela daļa bija vērtspapīrotu ieņēmumus nenesošu kredītu portfeļu veidā atbilstīgi *Hercules* shēmai. Šo iestāžu mērķis ir maksimāli palielināt atgūtās summas, veicot pārstrukturēšanu un, ja tas nav iespējams, likvidāciju. Pandēmija ir sarežģījusi parādus apkalpojošo sabiedrību darījumdarbības plānu netraucētu izpildi attiecībā uz dažiem no vērtspapīroto ieņēmumus nenesošo kredītu portfeļiem. Paredzams, ka arī jaunais ārpustiesas noregulējuma rīks un parāda izpildes procesa normalizācija, kas tika sākta 2021. gada ceturtajā ceturksnī, atvieglos parādus apkalpojošo sabiedrību centienus sasniegt darījumdarbības plānu mērķus. Turklāt, lai uzlabotu naudas plūsmas radīšanu dažiem no šiem instrumentiem, parādus apkalpojošās sabiedrības apsver kredītu portfeļu mērķtiecīgu pārdošanu. Paredzams, ka šo kredītu sekundārā tirgus pakāpeniskā attīstība atvieglos bankām to parādnieku refinansēšanu, kuriem piemēros pārstrukturēšanu un kuri atkal kļūs ieņēmumus nesoši, iespējams, ļaujot tiem ar konkrētiem nosacījumiem nākotnē atkal iekļauties banku kredītu portfelī.

Banku pamata rentabilitāte ir uzlabojusies, vienreizējām pozīcijām ietekmējot rezultātus. Visas bankas 2021. gadā reģistrēja peļņu, izslēdzot vienreizējus pasākumus. Divu sistēmisko banku rezultātus ietekmēja vienreizējie zaudējumi, kas radās, dzēšot ieņēmumus nenesošos kredītus. Tomēr saskaņā ar pašu banku aplēsēm visi regulārie darījumi ir nesuši peļņu, un tas liecina par pakāpenisku atgriešanos pie rentabilitātes. Stabila nodevu un komisijas maksu izaugsme ir palīdzējusi lielā mērā kompensēt spiedienu uz procentu ieņēmumiem, pateicoties zemo procentu likmju videi un ieņēmumus nenesošo kredītu

([33]) Abas "Gefyra" shēmas ir maksājumu subsīdiju pagaidu shēmas, ko iestādes izveidoja attiecībā uz ieņēmumus nesošiem vai pārstrukturētiem koronavīrusa skartiem parādniekiem.

vērtspapīrošanai ([34]), vienlaikus uzlabojot ieņēmumu struktūras kvalitāti. Ņemot vērā to ievērojamos vietējo valsts obligāciju turējumus, sistēmiskās bankas ir veikušas pasākumus, lai mazinātu valsts obligāciju ienesīguma potenciālā palielinājuma ietekmi uz to rentabilitāti. Izmaksu ziņā bankas turpina centienus ierobežot personāla izmaksas. Pašreizējā tirgus nenoteiktība ir nelabvēlīgi ietekmējusi banku ilgtermiņa nenodrošinātā finansējuma izmaksas un var ietekmēt to stratēģiju attiecībā uz turpmākām parāda emisijām, lai izpildītu minimuma prasību pašu kapitālam un atbilstīgajām saistībām (*MREL*) ([35]) gan emitēto instrumentu termiņa, gan veida ziņā. Bankas paredz kompensēt potenciālo spiedienu uz to finansējuma izmaksām, kuru rada šie faktori, īstenojot darījumdarbības plānus, kuros ņemtas vērā kredītu pieauguma izredzes, samazinātā vērtība samazināšanās pēc nesenajiem centieniem samazināt ieņēmumus nenesošos kredītus un alternatīvu ieņēmumu avotu attīstība, paātrinot banku digitālo pārveidi. Bankas ir saglabājušas savus vērienīgos darījumdarbības plānu mērķus attiecībā uz apjomīgiem jauniem aizdevumiem, neraugoties uz lejupējiem riskiem, kas izriet no pašreizējās ģeopolitiskās nenoteiktības un augsto enerģijas izmaksu jebkādas sekundārās ietekmes uz kredītu pieprasījumu. Tajā pašā laikā uzņēmumu pieprasījums pēc kredīta var pārorientēties uz apgrozāmo kapitālu, nevis investīciju vajadzību finansēšanu.

Banku bilanču attīrīšana turpināja ietekmēt banku kapitāla pozīcijas, taču prognoze 2022. gadam ir daudzsološa, pateicoties samazinātām uzkrājumu veidošanas vajadzībām ([36]) un spēcīgākai iekšējā kapitāla radīšanai, ko panāk, palielinot peļņu. Banku vidējais pirmā līmeņa pamata kapitāla un kopējā kapitāla attiecība 2021. gada beigās bija attiecīgi 12,6 % un 15,2 % no konsolidētajiem riska svērtajiem aktīviem ([37]). Banku kapitāla pozīcija tik un tā bija zemāka nekā 2020. gada beigās (15,0 % un 16,6 %), atspoguļojot ieņēmumus nenesošo kredītu īpatsvara samazināšanas izmaksas un pagaidu piesardzības korekciju pakāpenisko izbeigšanu ([38]). Banku kapitāla pozīciju 2021. gadā ir veicinājuši divu banku veiksmīgie akciju kapitāla palielinājumi un daži sintētiskie vērtspapīrošanas darījumi ([39]). Paredzams, ka turpmākas kapitāla uzlabošanas darbības tiks īstenotas 2022. gadā, savukārt attiecībā uz banku kapitāla pozīciju ir sagaidāms, ka to labvēlīgi ietekmēs organiskā peļņas radīšana, palielinot peļņu. Tā kā lielākā daļa ieņēmumus nenesošo kredītu samazināšanas darbību ir pabeigtas, paredzams, ka ieņēmumus nenesošo

([34]) Ieņēmumus nenesošo kredītu vērtspapīrošana rada periodiskus neto procentu ienākumu zaudējumus, jo tā izraisa uzkrāto procentu ienākumu zaudējumus no nodotajiem ieņēmumus nenesošo kredītu portfeļiem. Tomēr, tā kā uzkrātie procentu ienākumi ir procentu ienākumi, kas ir nopelnīti, bet vēl nav saņemti, bankas periodisko neto procentu ienākumu kvalitāte uzlabosies, tiklīdz no bilances izņemtie ieņēmumus nenesošie kredīti būs aizstāti ar rentabliem jauniem aizdevumiem.

([35]) Saistošos *MREL* mērķus nosaka noregulējuma iestādes katrai bankai atsevišķi, pamatojoties uz Banku atveseļošanas un noregulējuma direktīvas (2014/59/ES) un Vienotā noregulējuma mehānisma regulas (806/2014/ES) un to turpmāko grozījumu noteikumiem.

([36]) Vajadzība pēc uzkrājumiem, ko atliek potenciālajiem zaudējumiem no jauniem piešķirtiem kredītiem, samazinās, uzlabojoties banku kredītu vidējai kvalitātei.

([37]) Avots: Grieķijas Banka (provizoriski dati).

([38]) Šie pārejas pasākumi attiecas uz jauno grāmatvedības standartu par finanšu aktīvu vērtības samazināšanos pakāpenisko ieviešanu un jaunu noteikumu īstenošanu, kas liek bankām ātrāk norakstīt ieņēmumus nenesošus riska darījumus saskaņā ar Regulu (ES) 2019/630, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 575/2013, un attiecīgajiem uzraudzības norādījumiem.

([39]) Divas sistēmiskās bankas noslēdza akciju kapitāla palielinājumus maija sākumā un jūlija sākumā. Trešā ceturkšņa dati vēl neatspoguļo akciju kapitāla palielināšanu, ko veica mazāk nozīmīga banka 2021. gada decembrī.

kredītu attīrīšanas ietekme uz kapitāla pozīcijām mazināsies. Tomēr kapitāla pozīcija joprojām ir viena no zemākajām ES, un tās kvalitāte joprojām rada bažas, jo tajā ir augsts un arvien pieaugošs atlikto nodokļu kredītu īpatsvars (aptuveni 64 % no uzraudzības kapitāla 2021. gada beigās konsolidētā līmenī).

Kredītu pieauguma perspektīva ir kļuvusi nenoteiktāka, lai gan banku kredītu paplašināšanas plāni joprojām ir vērienīgi. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu pieauguma vidējais gada rādītājs 2021. gadā gandrīz nemainījās (5,7 %) salīdzinājumā ar 2020. gadu (5,6 %). Tomēr neto kredītu izsniegšana uzņēmumiem pakāpeniski palēninājās 2021. gada otrajā pusē, un šis palēninājums turpinājās 2022. gada sākumā, ar gada pieaugumu 3,4 % 2022. gada martā, kas ir mazāk salīdzinājumā ar 8,7 % 2021. gada martā. Gada pēdējā ceturksnī dominēja lieliem uzņēmumiem izsniegto kredītu pieaugums, jo MVU kredītu pieaugums, šķiet, atpaliek. Mājsaimniecībām izsniegto kredītu, jo īpaši hipotēku, neto pieaugums saglabājas stabili negatīvs, neraugoties uz bruto kredītu plūsmu palielinājumu 2021. gadā. Banku aizdevumu uzņēmumiem vidējās izmaksas joprojām svārstījās vēsturiski zemā līmenī un ir samazinājušās līdz 2,76 % 2022. gada februārī no 2,92 % gadu iepriekš, kas ir ievērojami mazāk nekā kredītu izmaksas uzņēmumiem, kas nav juridiskas personas (5,16 %), un mājsaimniecībām (4,88 %). Grieķijas Attīstības banka ir pagarinājusi termiņu garantiju trešā pieprasījuma pieteikumu iesniegšanai Covid-19 uzņēmumu garantiju fonda ietvaros ar vēl neizmantoto garantiju budžetu 150 miljoni EUR, lai piešķirtu apgrozāmā kapitāla kredītus MVU, un 2022. gadā laidīs klajā jaunus finanšu instrumentus, īpaši pievēršoties MVU. Turklāt paredzams, ka kredītu izmaksas saistībā ar ANM aizdevumu mehānismu sāksies pēc aprīļa un vairāk palielināsies gada otrajā pusē. Krievijas militārā agresija pret Ukrainu palielina nenoteiktību attiecībā uz kredītu pieprasījumu šajā gadā, bet bankas uzskata, ka tam nevajadzētu būtiski mainīt to kredītu paplašināšanas plānus.

Iestādes ir vienojušās ar Eiropas iestādēm par Grieķijas Finanšu stabilitātes fonda reformu. Paredzams, ka attiecīgie tiesību akti tiks pieņemti drīz. Fonda darbības ilgums tiks pagarināts līdz 2025. gadam beigām, lai fonds varētu izpildīt savu divkāršo mērķi, proti, veicināt Grieķijas banku sistēmas stabilitāti, vienlaikus efektīvi atsavinot savus aktīvus. Ar reformu tiek racionalizēta fonda pārvaldības struktūra, izklāstīts principu kopums, kas noteiks fonda investīciju pārtraukšanas stratēģiju, un izveidots kanāls fonda saziņai ar Finanšu ministriju ziņošanai par tā īstenošanas stāvokli. Arī fonda īpašās tiesības tiks racionalizētas.

Grieķijas Finanšu stabilitātes fonds ir iecerējis atbilstīgi savām pilnvarām kopā ar privātā sektora ieinteresētajām personām piedalīties mazāk nozīmīgas iestādes otrajā akciju kapitāla palielināšanā. Fonds ir ieguvis akciju vairākumu, konvertējot daļu no bankas atliktajiem nodokļu kredītiem, un tas arī piedalījās bankas akciju kapitāla palielināšanā 2021. gadā. Fonds un lielākās privātā sektora ieinteresētās personas 2022. gada aprīlī noslēdza nolīgumu, kas paredz otro investīciju bankā, ietverot papildu akciju kapitāla palielinājumu un, ja nepieciešams, papildu ieguldījumu kapitālā vai alternatīvas darbības kā daļu no bankas darījumdarbības plāna īstenošanas.